Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 51 (16274) | 1983 оной мартын 2, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ЖАЛШАДАЙ ЭШЭГҮҮДТЭ АНХАРАЛ

...Хурамхаанай районой Аргатын совхозой аха... Владимир Жанаевич Дондуповһаа газе... редакцида бэшэг ороо. Тэрээн соонь ингэжэ хэ... «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Андроповой Москвагай Серго Орджоникидзиин нэ... станок бүтээлгын заводой коллективтэй уулзажа, ...оор хөөрэлдэһыень газетэнүүдтэ уншахадаа ехээр ...бди. Бүхы зол жаргалнай бидэнэй һайнаар ...йгээр ажаллаһанһаа эхитэй гэжэ мэдэрнэбди. ... Эдеэ хоолой программа дотор хараалагдаһан ...нуудые бодото дээрэнь сүм бэелүүлжэ шадабал... хаанагүй һү, мяхан, үндэгэн, таряа талханзй ...юш, хартаабха, үрэ жэмэс элбэг дэлбэг болохо ...нимэһээ бидэ хараалһанаа хүсэдөөр бэелүүлхын ...армайн оролдонобди».

...удхатай бэшэгүүд партийна, гүрэнэй болон ажа... ...нуудта, журнал болон газетэнүүдэй редакци... ...лоор ороно. Совет хүнүүдэй партиингаа XXVI ... КПСС-эй Центральна Комитедэй 1982 ондо бо... ...айн ба ноябрийн Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэ... ...е, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Андроповой табиһан зорилгонуудые, арбан нэгэдэ... ...жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын. Эхэ... ...тоо экономикэ, соёл культура бүри түргэнөөр ...ын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн ...энэ эли тодоор гэршэлнэ.

...шадай бэшэгүүдтэ ямараар хандаха тухай В. И. ...й заабари манай Коммунис партии, тэрэнэй Цент... Комитет нарииваар сахина. КПСС-эй XXVI съезд... ...ю үнгэрһэн саг соо КПСС-эй Центральна Коми... ...асуудалаар хэдэн тогтоолнуудые абаа. «Һүүлэй ...ПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Пре... ...э ороһон ажалшадай бэшэгүүд тухай» асуудал ...эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ һаяхана ...а.

...ынгөө бэшэгүүд соо ажалшад түрэл парти, пра... ...твынгаа дотоодын ба гадаадын политикые үнэн ...өө һайшаахатайгаа хамта ажалай эмхидхэл һай... ...ха, тэрэнэй бүтээсэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба ...дээшэлүүлхэ, алмалта ба арьбалалта туйлаха, гу... ...рам шангадхаха, социалис зөөри сахиха талаар ...л, һанамжануудые оруулна. Тиихэдэ түсэб, уял... ...а амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажалша кол... ...үдэй, хүн бүхэнэй хэр зэргэ оролдожо, предпри... ...ганизаци, колхоз, совхозуудай болон эмхи зур... ...й ажал хүдэлмэридэ ямар дутуу дундануудай ...дажа, ажалшадай үдэр бүри ургажа байгаа соё... ...һуудалай, худалдаа наймаанай, медицинын эрил... ...й ямараар хангагдажа байһан тухай тэрээн соонь ...нэ.

...ии XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ...тогтоолнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө ...я, ажалшадай бэшэг, мэдүүлгэ болон гомдолнуу... ...г болзортонь хараха, хэмжээнүүдые абаха талаар ...икымнай партийна организацинуудта, совет, ажа... ...лон бусад ниитэ эмхи зургаануудта нилээд хүдэл... ...гдээ, хэгдэжэшье байна. Энэ асуудал КПСС-эй ...райкомууд болон горкомууд, нютагай Соведүүд ..., тодорхой шиидхэбэринүүдые баталан абаад, ...лжэ байна.

...тын, Зэдын, Сэлэнгын районуудай партийна орга... ...нууд, совет болон бусад эмхи зургаанууд ажал... ...ороһон бэшэгүүдые саг болзортонь харадаг, бо... ...мжээнүүдые абадаг болоо. КПСС-эй тэндэхи рай... ...лон райгүйсэдкомууд ажалшадай бэшэг, гомдол, ...алнуудаар һуурин, тосхонуудта суглаа, уулзалга... ...үнгэргэнэ, рейд, шалгалтануудые эмхидхэнэ. При... ...түүлгын заводой, СМП-694-нэй, Финансын минис... ...ын, Буряадай мебель хэдэг, модо болбосоруулдаг ...дай, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ ...ой хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай бэшэг, гомдолнууд... ...ралаа ехээр хандуулдаг болонхой.

...эй хамта ажалшадай бэшэгүүдтэ хаа хаанагүй ...эй Центральна Комитедэй эрилтын ёһоор ...гэхын аргагүй. Жэшээнь, Хүн зоной ажаһуудал... ...илтэ хангаха министерствэдэ үнгэрэгшэ жэл 248 ...гомдол, дурадхалнууд ороһон юм. Тэдэнэй гурба... ...гэн болзорһоонь холо гээгдэжэ харагдаһан бай... ...ойто-Байгалай райондо ажаһуугша Скоморновагай ...э аяар хахад жэл болоһон хойно харюу үгтэһэн ...жалшадай бэшэг, гомдол, дурадхалнуудта анхарал... ...р хандаха ушар Улаан-Үдэ хотын гэр байрын нэ... ..., хоёрдохи управленинүүдтэ, автобусуудай парк... ...а үшөөл дайралдаһаар.

...эй түсэб, абаһан уялгануудые дүүргэхэ, ажахын ...а кампанинуудые саг болзортонь үнгэргэхэ, хүн ...соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай, ажаһуу... ...эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ бии байгаа дутуу ...уудые, архиншад, ажалай журам болон ниитын ...рим эбдэгшэдые, гүрэнэй зөөри үрэгшэдые, хэлхэ... ...ой, транспортын болон бусад эмхи зургаануудай ...эридэ дайралдадаг дутагдалнуудые шүүмжэлһэн ...үд манай газетын хуудаһануудта толилогдожо бай... ...эдэнэй мүрөөр нютагай партийна, советскэ, ажахын ...эрилхы органууд зохихо хэмжээнүүдые абаха уял... юм. Һүүлэй үедэ энэ талаар зарим тэды хэмжээ... ...абтабашье, үшөөл дутагдалнууд үзэгдэһөөр.

...элхэдэ, байгша оной январь һарада ниитын адуу... ...лай үбэлжэлгын Түнхэнэй, Яруунын зарим ажа... ...дта эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэгдэжэ байһан тухай ...хы бэшэгүүд манай газетэдэ толилогдоо һэн. ...й мүрөөр зохихо хэмжээ абахын тула тус районуу... ...жалшадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүй... ...уудта редакци хандаһан юм. Теэд ямаршье хэм... ...абтаһан тухай мэдэхын аргагүй — дурсагдаһан ...уудай районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд мүнөө бо... ...редакцида харюусаагүй байһаар.

...убэй ба нютагай газетэнүүдэй, журналнуудай, радио ...телевиденинин редакцинууд бэшэгүүдэй талаар ...даг хүдэлмэрээ һайжаруулха, ажалшадай бэшэгүү... ...тунхагладаг, тэдэниие шиидхэлгын үрэ дүнгүүд ту... ...ходо мэдээсэдэг, бэшэгүүдэй шэнжэлгэнүүдээр хэм... ...бахынь тула зохихо эмхинүүдтэ эрилтэ табижа бай... ...ргэтэй. Бэшэгүүд дотор табигдаһан асуудалнуудта ...үгэхын тула партийна, совет болон ажахын хүтэл... ...гшэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха» гэжэ «КПСС... ...XVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, ажалша... ...бэшэгүүд болон дурадхалнуудай талаар ябуулагда... ...үдэлмэри саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд ... КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ.

...етэ, журналнуудта толилогдоһон бэшэгүүдэй аша ...рид дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай тус болон ...д» газетын хүдэлмэри тухай тогтоолнууд дотор шанга ...энүүд табигдаа. Мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые хара... ...эхэдөө, албан хойрог, нобшо нозог ябадал гаргадаг ...эдтэй уулзаха гурим баримталдаггүй, шүүмжэлэл ...сэдэггүй тушаалта хүнүүдые шүүмжэлхэ гэжэ тэ... ...соо хэлэгдэнэ.

...циалис демократиие саашадань хүгжөөхэ, ажалша... ...үсхэл, дурадхал, һанамжануудые халуунаар дэмжэ... ...эдэнэй эрилтэ, гүйлтануудые дүүргэхэ асуудалнууд... ...харалтайгаар хандажа, тэдэниие саг болзортонь ха... ..., үзөөд, зүбөөр шиидхэхэ, бодото хэмжээ абаха гээшэ ...ийна, совет болон бэшэшье организацинуудай нангин ...нуудай нэгэн болоно.

ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАР, ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ—ХҮН БҮХЭНЭЙ УЯЛГА

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАН

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив шэнэ онол арга үйлэдбэридэ амжалтатайгаар нэбтэрүүлжэ, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлнэ. Поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд үдэр бүриингөө даабари үлүүлжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлнэ. В. С. Горбатенко, А. И. Тимченко, В. Ф. Кудей болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд һара бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, В. С. Горбатенкын бригадын коллектив 450 автомашинын багтаха гаражай томо гэгшын корпус Северобайкальск городто бодхоожо байна. Элэнэр үнгэрһэн жэлдэ томо котельнын барилга дүүргэжэ, эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа һэн. Мүнөө гаражай барилга дээрэ бүхы бригадаараа ажаллана.

—Манай коллектив 48 хүнһөө бүридэнэ. Бидэ хоёр, заримдаа гурбан халаанай туршада ажалланабди. Ород, украин, татар, казах, буряад, удмур яһатанай түлөөлэгшэдһөө коллективнай бүридэнэ. Бултадаа ехэл эбтэйгээр ажалланабди. Бүхы хүдэлмэрээ бригадна подрядай гуримаар дүүргэнэбди. Барилгын материал, хүдэлмэриин саг ашаг үрэтэйгөөр сүм хэрэглэгдэнэ. Энээнһээ болоожо, үдэр бүриингөө даабари холо үлүүлнэбди, барилгыншье шанар һайн. Бригадымнай гэшүүд бэе бэедээ өөртөө шэнгеэр этигэн найдана, туһалалсана. Амжалтымнай эхин эндэл «нюугаатай» бшуу даа, — гэжэ бригадир В. С. Горбатенко хөөрэнэ.

— Минии хүтэлбэрилдэг бригадын коллективэй хүн бүхэн үнгэрһэн жэлэй туршада 12 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 17 мянган түхэригэй барилга хэжэ, үндэр үрэ дүн туйлаа. Бидэ бүхы ажалаа мүн лэ бригадна подрядай гуримаар дүүргэнэбди. Шэнэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлнэбди, хүдэлмэриин шанар һайжаруулнабди. Бидэ үнгэрһэн жэлдэ Северобайкальск городто уһа сэбэрлэхэ тухеэрэлгэнүүдые, байрын гэрнүүдые бариха даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ һэмди. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь урид, июниин 10-да дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха уялга абаабди. Бригадымнай гэшүүд энэ хараа уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула яһалал оролдожо, ажалайнгаа эршэ шангадхана, — гэжэ бригадир А. И. Тимченко хэлэнэ.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын бэшэшье олон хүдэлмэришэд үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр барилга хэжэ, гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Үнгэрһэн жэлэй гурбадахи кварталай даабари эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, түсэбөөр хараалагдаһан бүхы объектнүүдые болзорһоонь урид ашаглалгада тушааһанайнгаа түлөө СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, профсоюзуудай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй. Дүрбэдэхи кварталай даабари тус коллектив 135,5 процент дүүргэжэ, һаяшаг КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой болон райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд коллектив доторнай олон. Түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлһэн бэшэшье барилгашад, мэргэжэлтэд ёһотой баатаршалга харуулна. Жэшээлэн хэлэбэл, залуу барилгашан Александр Дементьевэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари майн 30-да дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй түүхэтэ ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлыень Буряадай участогай барилгашад бултадаа һайшаан дэмжээ юм. Мүнөө А. Дементьевэй бригадын коллектив ажахын тоосоной гуримаар бүхы ажалаа бэелүүлжэ, халаан бүриингөө даабари 115 — 120 процент дүүргэнэ. Урагшаа һанаатай нимэ хүдэлмэришэдэй оролдосо, шадабариин лэ ашаар гүрэнэй даабари үлүүлэгдэнэ, бүхы ехэ багашье объектнүүд саг болзортоо ашаглалгада тушаагдана, — гэжэ барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын ахамад инженер А. И. Антипов хүдэлмэришэдөө магтана.

Тус поездын коллектив даажа абаһан ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр, эзэн ёһоор хандана ха юм. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ амжалтатайгаар үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Бэе бэедээ туһалалсан, хамтын хүсөөр бүхы дутагдалнуудаа усадхана. Үнгэрһэн жэлдэ тус коллектив барилгын үнэ сэнгые 3 миллион түхэригөөр доошолуулжа, 300 мянган түхэригэй материал арьбалаа. Үйлэдбэридөө 18 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байха юм. Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив эдэ бүхы амжалтануудаа арьбадхажа, байгша оной даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр уялга абаба. Тиигэжэ энэ түрүү коллектив саашадаа үшөөл һайн үрэ дүн туйлаха арга боломжотой.

К. ЖАМЬЯНОВ.

УЛААН-ҮДЫН «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОДОЙ ГУРБАДАХИ ЦЕХЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД АЖАҺУУДАЛАЙ ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ ЮМ. ЭДЭНЭР ЭРШЭТЭ АЖАЛААРАА ЗАВОД СООГОО СУУРХАНА. ЭНДЭ ХҮДЭЛДЭГ ХҮДЭЛМЭРИШЭД ЛЮДМИЛА АНЦУПОВА, ТАМАРА КАУРОВА, СВЕТЛАНА НИКОЛАЕВА (доодо зурагта), ГАГНАГШАД ГАЛИНА КИСИЛЕВА, ЛИДА САГДЕЕВА ГЭГШЭД (дээдэ зурагта) ҮДЭР БҮРИИНГӨӨ НОРМЫЕ ХОДО ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭДЭГ ЮМ. ТЭДЭНЭР МҮНӨӨ АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЙ ЭХИНҺЭЭ ЭРХИМ ҺАЙНААР ХҮДЭЛЖЭ, ХОЁР ҺАРЫН ДААБАРИНУУДЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭҺЭН БАЙНА. БУРЯАДАЙ АССР-эй БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ТЭДЭНЭР АЖАЛАЙ ВАХТАДА ЖАГСАНХАЙ.

А. ШОЙЖСЛОВОЙ фото.

ЭРХИМ ШАХТЁР

Галуута-Нуурай шахтада үнэн сэхэ, шударгы ажалаараа суурхадаг шахтёрнууд олон юм. Тэдэнэй нэгэн проходчигуудай звеное даагша Владимир Тимофеевич Скрипников болоно. Энэ нүхэр хорёод жэлдэ проходчигоор хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо В. Т. Скрипников хэдэн мянгаад метр газар доогуур малтаһан байха. Өөрөө НПУ түхэлэй проходческо комбайнда хүдэлдэг, бригадынгаа түсэбые дүүргэлгэдэ хубитаяа ехээр оруулдаг.

Үнгэрһэн һарада тэрэнэй хүдэлдэг бригадада 145 метр проходко малтаха түсэб үгтэһэн юм. Тэрэ түсэбөө тус бригада 170 метртэ хүргэһэн байна. Эндэ Владимир Тимофеевичэй оролдолго ехэ байха. Үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө тэрэ «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальда хүртэһэн юм. Мүн шахтынгаа дирекци, партком болон профкомой зүгһөө үнэтэ бэлэгүүдээр, Хүндэлэлэй грамотаар хэдэн удаа шагнагдаһан байна. Һаяхан КПСС-эй Гусиноозерско горкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. В. Т. Скрипников залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг юм. Ушар нимэһээ тэрэнэй даадаг звенодо залуушуул хүдэлхэ дуратай байдаг. Тус звенодо мүнөө булта залуушуул хүдэлдэг гэхэдэ болоно. Аха заха нүхэрэйнгөө жэшээгээр залуу проходчигууд Александр Дульянинов, Алексей Пичугин, Владимир Хрулёв гэгшэд амжалтатайгаар хүдэлнэ.

—Үнгэрһэн февраль һарада манай бригада эмхитэй һайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабарияа үлүүлэн дүүргэхын түлөө ехэтэ оролдожо, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди, — гэжэ Владимир Тимофеевич хөөрэнэ.

Р-С. СЫМБЕЕВ.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Прибайкалиин мехлесхозой коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн согсологдожо, илагшадта дамжуулгын вымпелнүүд мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Соёлой болон ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй коммунист Н. В. Сидоренкын хүтэлбэрилдэг бригада түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй эхин һарын туршада габшагай ажалаараа шалгаржа, предприяти дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ. Тиигэжэ тус коллективтэ предприятиин захиргаанай, партком болон профкомой зүгһөө дамжуулгын вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Габшагай ажалаараа шалгарһан түрүүшүүлые эндэ дурдамаар. Н. С. Фунтусова, Г. Л. Кушнарева гэгшэд түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатай һайн дүүргэнхэй. Тиихэдэ модо шэрэдэг машинануудай жолоошодой дундаһаа коммунист Л. Н. Помулев эрхим ажалаараа бусадһаа шалгараа. Һарын туршада модо шэрэхэ түсэбөө тэрэ 116,8 процент дүүргэнхэй. Мүнөө тэдэнэр бүри эмхитэйгээр хүдэлжэ байнхай.

В. РУБЦОВ.

ГАБШАГАЙ АЖАЛААРАА ШАЛГАРНА

Шулуутайн леспромхозой Шабарай модо бэлэдхэлэй пунктын В. Н. Левинэй хүтэлбэрилдэг модо ашаалагшадай эбтэй бригада предприяти соогоо габшагай ажалаараа суурхадаг болоһоор үнинэй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбүүдые амжалтатай һайн дүүргээ бэлэй. Онсолбол, үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада 46 мянга 400 кубометр модо вагонуудта тээхэ түсэбөө 75 мянга 115 кубометртэ хүргэһэн гэхэ гү, али бүри 1982 ондо түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбүүдые сүм дүүргэһэн байна.

Илангаяа нёдондо жэлдэ үндэр амжалта түйлагдаһан байна. 23 мянга 500 кубометр модо вагонуудта ашаха жэлэйнь түсэб 18 мянган кубометрээр үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэ үдэрэй ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 37,3 кубометртэ хүрэһэн байгаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй эхиндэ Владимир Николаевич Левинэй бригада «Түсэбтэ табан жэлэй 4 жэлэй даабариие Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо сүм дүүргэхэ» гэһэн үндэр уялга абаад, туйлаһан амжалтануудаа бүри арьбадхан, габшагай шангаар хүдэлнэ. 2000 кубометр модо тээхэ январь һарынгаа түсэбые аяар 2500 кубометрээр үлүүлэн дүүргэһэн габьяатай. Бригадын нэгэ гэшүүнэй нэгэ үдэрэй ажалай бүтээсэ 43,7 кубометртэ хүрэһэн байна.

И. П. Байдин, В. А. Пименов, П.Г. Райковский гэгшэдһээ бүридэһэн В. Н. Левинэй хүтэлбэрилдэг энэ түрүү бригада абаһан уялгануудаа Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойдо сүм дүүргэхэ байха гэжэ найданабди.

Д. ТУМАНОВ.

АЛДАРТА ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй эхинһээ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой коллективүүдэй дунда Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн эршэдэнхэй. Алдарта ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан габшагай ажалай вахтада жагсаһан ажалша коллективүүд түрүү һуури эзэлхын түлөө бүхы хүсөө элсүүлэн оролдоно. Тиин илагшадта барюулагдадаг дамжуулгын вымпелнүүд нэгэ коллективһээ нүгөөдэдэнь үгтэжэ, мүрысөөнэй эршын улам шангадажа байһаниие гэршэлнэ.

Д. Ф. Старанский, А. М. Шевченко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг мастерска участогай коллективүүд габшагай һайн ажалаараа шалгаржа, дамжуулгын вымпелнүүдтэ хүртэнхэй. 28-дахи цехэй Б. П. Эрдынеевэй ударидадаг мастерска участок жэлэй эхинһээ гурба дахин мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Тиихэдэ 28-дахи, 32-дохи цехүүдэй коллективүүдтэ дүрбэ дахин дамжуулгын вымпел барюулагданхай.

Мүрысөөндэ илагша коллективүүд заводойнгоо түсэбтэ даабари сүм дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулна. Байгша оной үнгэрһэн үеынгөө түсэбые заводой коллектив амжалтатай һайн дүүргээ юм. Мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбшье үлүүлэн дүүргэгдээ. Жэшээнь, 1982 оной январь һарын туршада гарһан товарна продукцида орходоо мүнөө жэлэй январьда үйлэдбэрилһэн товарна продукцинь 22,7 процентээр дээшэлэнхэй. Тиигэжэ түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын һарын туршада гаргаха товарна продукциинь түсэб 7 шахуу процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

К. МОСКОВЧЕНКО.

...БАРАЙ ТАРИЛГЫЕ УГТУУЛАН

...ЬНЮС. Мүнөө жэлдэ ...а лен-долгунецэй та... ...а талмай 1000 гекта... ...ргэдхэгдэхэ юм. Тэрэ... ...рижа ургуулдаг ажа... ...д энэ шухала техниче... ...гамалай плантацида ...үгэ оруулжа эхилээ. ...айска районой Ленинэй ...тэ колхоздо үнгэргэг... ...республиканска семи... ...ен ургуулдаг тусхай ...уудай хүтэлбэрилэгшэ... ...айн һургуули болонхой. ...жэлэй туршада эндэхи ...ритад республика до... ...гээл үндэр ургаса гэ... ...али гектар бүриһөө 9— ...нтнер утаһа, 8 шахуу ...р үрэһэ хуряана

МИНСК. Белоруссиин таряан ажалай эрдэм-шэнжэлгын институдай эрдэмтэдэй бии болгоһон «Белорусска-80» гэжэ шэниисэ хабарай ургамалнуудай дундаһаа эгээл ехэ ургаса үгэдэг байһаараа шалгарна. Гүрэнэй туршалгын үедэ гектар бүриһөө 50—60 центнер ороохон хуряагдаһан байна. Энэ хабартаа хабарай полиин горитойхон хубидань шэнэ сортын шэниисэ таригдаха.

Республикын сагай уларилай эрхэ байдалда һайнаар таараһан, түргөөр эдеэшэдэг бусад сортнуудай үрэһэ селекционернууд тарижа, арьбадхана. Гектар бүриһөө 26 центнер үгэдэг «Искра», «Черноплодная» гэжэ гэршүүхэ ехээр таригдана.

Һүүлэй 5 жэлдэ тус институдта ороохото, ороохотобобово болон хүрпээгэй ургамалнуудай 40 гаран шэнэ сорт бии болгогдоо.

ДУШАНБЕ. «Главтаджикводстройн» нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннонууд газараа хабарай тарилгада бэлдэжэ эхилээ. Оби-Кийскэ голой шэнээр ашаглагдаһан газарай хахадһаа ехэ хубиие тэдэнэр һайжаруулха ёһотой. Таджикистанда бүхыдөө 6 мянганһаа дээшэ гектар газар һайжаруулагдахаар хараалагдана.

ТАДЖИГАЙ алюминиин завод Урда-Таджикистанай территориально-үйлэдбэриин комплексын томо предприятинуудай нэгэн болоно. Республикын үнгэтэ металлургиин түрүүшын энэ предприяти орондоо һайн шанартай «жэгүүргэ» металл үгэхынгөө хажуугаар барилгаяа саашань урагшатайгаар ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электролизой цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

СЕМИНАР БОЛОО

КПСС-эй Хяагтын райкомой актова зал соо районой пропагандистнарай семинар һаяхан болобо. Пропагандистнарай урда партиин райкомой, КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

«1982 оной арадай ажахын түсэб болон районой ажалшадай социалис уялганудай дүүргэлтын дүнгүүд, 1983 оной зорилгонууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй райкомой секретарь В. И. Тарасов хэбэ.

«Партийна пропагандын ленинскэ гол ёһонууд» гэһэн лекци КПСС-эй обкомой полит-гэгээрэлэй байшангые даагша А. С. Баннов уншаа. Тиихэдэ семинарай хэшээл болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тулада пропагандист яажа бэлдэхэ ёһотойб, партийна болон экономическа һуралсалда хабаадагшадай дунда өөрыгоо яажа һургахаб гэһэн онол арганудтай пропагандистнарые политическэ гэгээрэлэй байшангай консультантнууд А. Н. Колоколова, А. В. Мархаев гэгшэд танилсуулба.

Районой пропагандистнарай дүй дуршэлөө халан абалсаһанайнь удаа КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев үгэ хэлээ.

А. НИКИТИНА.

ЭРХИРЭГЭЙХИД ТООСОБО

Манай райондо нёдондоной ноябрь һараһаа предприяти, ажахынуудай экономико болон соёлой үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ байнхай. Политическэ удха шанар ехэтэй эдэ хэмжээ ябуулганууд Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой болотор үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Мүнөө Онохойн модоной комбинадай, Хандагатайн леспромхозой, бройлерно фабрикын, Онохойн совхозой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой коллективүүдэй үдэрнүүд районой түбтэ үнгэргэгдөөд байна.

Һаяхан Эрхирэгэй совхозой экономико болон соёлой үдэр болобо. Энэмнай район соогоо эгээл баян түүхэтэй ажахынуудай нэгэн болоно. Түрүүшын коммуна эндэ 1929 ондо тогтоо һэн. Һүүлээрнь 1934 ондо хэдэн багахан коммунанууд нэгэдэжэ, «Улаан Эрхирэг» колхоз байгуулагдаа бэлэй. Энэ колхоз гушаад-дүшөөд онуудта олон тоото амжалтануудаараа республика соогоо алдаршаһан байна. Эдэ мэтэ урданай болон мүнөө үеын түйлалтануудые харуулһан ехэ выставкэ районой соёлой байшанда нээгдээ.

Үдэшын 7 часта баярай суглаан нээгдэбэ. Президиумдэ — тус совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл. Совхозой директор Н. Б. Ботоев ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгы элидхэл сугларагшадай урда хээ. Һүүлээрнь совхозой уран һайханай коллектив һайндэрэй ехэ концерт табиба.

В. ПРОКОПЬЕВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

МҮРГЭЛДЭ ЭСЭРГҮҮ АСУУДАЛААР

Хэжэнгын районой партийна комитедүүдэй секретарьнарай семинар һаяхан болобо. Энэ семинарта дунда ба найман жэлэй һургуулинуудай партийна организацинуудай секретарьнууд, классые даагшанар болон бусад багшанар хабаадалсаа. Тиихэдэ шажан мүргэлдэ эсэргүү ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг лекторнууд уригдаһан байна.

«Үзэл сурталай болон политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор, районой ажалшадай дунда шажан мүргэлдэ эсэргүү хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха» гэһэн элидхэл КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь В. Б. Балданов хэбэ.

Удаань «СССР-тэ шажан мүргэлэй мүнөө үеын байдал» гэһэн лекци СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Зүүн зүгые шэнжэлдэг секторые даагша, түүхын эрдэмэй доктор Ш. Б. Чимитдоржиев, «Будаадын шажан ба мүнөө үе саг» гэһэн лекци Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ, түүхын эрдэмэй кандидат Б. С. Дугаров уншаһан байна.

Һурагшадые атеис болон патриотизмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгын талаар юун хэгдэнэб гэжэ Хэжэнгын интернат-һургуулиин хүмүүжүүлгын асуудалаар эрхилэгшэ В. Ц. Шабаганова мэдээсэл хээ.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Хоринн райкомой ээлжээтэ Пленум дээрэ «КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, политическэ гэгээрэл болон ажалшадай экономическа һуралсал саашадань һайжаруулха талаар районно партийна организацинн зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Партиин райкомой хоёрдохи секретарь С. Р. Очиров тус асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ Анаагай совхозой парткомой секретарь Ю. Ж. Дашеев, Хүрбын леспромхозой директор, тодорхой экономикын һургуулиин пропагандист Н. Н. Герасименко, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурини һургуули шагнагша, Хориин совхозой ухэршэн Д. Б. Ринчинов, Үдын совхозой директор, тодорхой экономикын һургуулиин пропагандист Ц. Ж. Ширапдоржиев, районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүлэгшэ К. А. Урмакшинов, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. Д. Намжилон, «Бурятсельхозмонтаж» нэгэдэлэй 335-дахи ПМК-гай партийна организациин секретарь В. П. Михайлов, арадай хиналтын райкомой инспектор, партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй методическа соведэй гэшүүн В. Н. Степанов гэгшэд хабаадаа.

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша В. М. Леонов пленумэй хүдэлмэридэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Н. ДАШИЕВА,
КПСС-эй Хоринн райкомой парткабинедые даагша.

Партийна ажабайдал
МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

АЛИШЬЕ ТАЛААРАА ТУҺАТАЙ

Коммунис ажалай һургуулинууд һүүлэй жэлнүүдтэ нарин сэмбын комбинадай партийна организациин ажабайдалда бата һуурияа эзэлэнхэй. Юундэб гэхэдэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөндэ предприятидамнай 3286 хүн хабаадажа, тэдэнэй 2820 хүниинь коммунис ажалай ударнигууд болоһон байна. 1961 онһоо комбинаднай коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болонхой. Энэнь мэдээжэ.

Комбинадай профком коммунис ажалай һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха талаар хэдэн жэлэй туршада горитой дүй дуршэл нөөсэлэнхэй. Арба гаран жэлэй саана байгуулагдаһан эдэ һургуулинууд хүдэлмэришэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

1974 ондо коммунис ажалай табан һургуулинуудта — 110, 1976 ондо 9 һургуулинуудта — 160, 1982 ондо 16 һургуулинуудта — 315 хүн һураһан байгаа. Түрүүшын һургуулинууд гол цехүүдтэ байгуулагдаһан байгаа һаа, мүнөө тиимэ һургуулигүй нэгэшье цех үлөөгүй.

Коммунис ажалай һургуулинуудай методическа совет һургуулинуудай хүдэлмэриие залан хүтэлбэрилдэг, пропагандистнуудта бодото туһаламжа үзүүлжэ, һуралсалыень эрхилдэг байха юм. Пропагандистнууд партиин райкомой дэргэдэ, комбинадтаа семинарска хэшээлнүүдтэ дуршэл шадабарияа дээшэлүүлдэг, зариманиинь марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һурадаг. Тэдэнтэй хэшээлнүүдые үнгэргэхэ хэрэгтэ экономистнууд, нормировщигууд, цехүүдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд үргэнөөр хабаадуулагдана. Һургуулиие хүтэлбэрилэгшэ бүхэн хубиин зохёохы түсэбтэй. Жэл бүри бүхы пропагандистнууд аттестаци гарадаг. Һуралсалай жэлэй урда тээ комбинадай парткомой болон профкомой хамтын заседани дээрэ һургуулинуудые хүтэлбэрилэгшэд, шагнагшадай бүридэл, программа, пропагандистнуудай саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарай түсэб гэхэ мэтэнүүд баталагдадаг заншалтай.

1982 ондо коммунис ажалай һургуулинуудай 7 пропагандист дээдэ эрдэмтэй, 9 пропагандист тусхай дунда эрдэмтэй байгаа. Эдэ һургуулинуудай 6 шагнагша бүхэнэй нэгэниинь — коммунист, хахадынь шахуу — ВЛКСМ-эй гэшүүд. Бүхы шагнагшад 1983 ондо дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Юрэдөө, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар коммунис ажалай һургуулинууд нилээд амжалта туйлаһан байна гэжэ 1981 — 1982 онуудай һуралсалай жэлэй дүнгүүд гэршэлнэ. Хэшээлнүүдтэ социалис уялганудые зүбшэн хэлсэлгэ, шагнагшадай хубиин түсэбүүдые экономическа талаарнь тодорхойлолго гэхэ мэтэнүүд заншалта болонхой.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалалга экономическа һуралсалай ашаг үрые, ажахын талаар тэрэнэй удха шанарые дээшэлүүлэгдэ түйлай ехэ нүлөө үзүүлһэн байха юм.

Һургуулинуудай олонхи шагнагшад үнэтэ үүсхэлнүүдые гаргажа, комбинадай 1000 гаран хүдэлмэришэд тэдэниие дэмжээ. Энээнэй үндэһөөр СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн гүйсэһэн ондо комбинаднай түсэбһөө гадуур 5 миллион гаран түхэригэй продукци бүтээгээ. Коммунис ажалай һургуулинуудай шагнагшадай дииилэнхи олониинь дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаа бэелүүлээ. Эрхим мэргэжэлтэдэй дүй дуршэлые шудалалга тэдэнэй үүсхэлнүүдые дэлгэрүүлгэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгын гол арга замуудай нэгэниинь болоно.

Ажалаа эмхидхэлгын болон урмашуулгын бригадна онол арганууд, ондоо предприятинуудта тэдэниие нэбтэрүүлгын дүй дуршэл коммунис ажалай бүхы һургуулинуудта шудалһанай, Шагнагшаднай энэ түрүү онол аргые эгээл түрүүлэн дэмжэһэн байна. Тиимэ һургуулинуудай хүдэлдэг газарта ажалай коллективнэ гурим эхэнхидээ урагшатайгаар нэбтэрүүлэгдээ һэн. Нооһо илгалгын, шэмэглэлгын үйлэдбэринүүдтэ томодхогдоһон комплексно бригадануудай байгуулагдаһаар түсэбүүд болзорһоо урид дүүргэгдэдэг болоо. Энэ хугасаада нооһо илгалгын, үйлэдбэри 6 дахин, шэмэглэн будалгын үйлэдбэри 4 дахин комбинадай социалис мүрысөөндэ эрхимлээ.

Ажалаа эмхидхэлгын шэнэ түхэл янза хадаа журам шангадхалгада нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Жэшээнь, 1982 оной туршада нооһо илгалгын үйлэдбэридэ хүдэлдэг 420 хүнэй дундаһаа ажалһаа һаатаха минил 1 ушар, мүн ниитын журам эбдэхэ 5 ушар үзэгдөө. Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дүй дуршэлые согсолно, ажалай журам эбдэһэн нэгэшье ушаргүйгөөр хүдэлхэ үүсхэл эндэхи хүдэлмэришэд гаргаа. Энэнь илгалгын цехэй 1983 оной социалис уялганууд соо бэшэгдэнхэй. Ажалай журамай байдал гол показательнуудай нэгэн гэжэ тоологдодог болоо.

Олон станок дээрэ хүдэлхэ дүй дуршэлые зэрэлгын болон нэхэлгын үйлэдбэринүүдэй коммунис ажалай һургуулинуудта шудалһанай, тэрэниие экономическа талаарнь үндэһэтэй болгоһоной эсэстэ В. И. Гавриловагай зэрэгшэдэй бригада үүсхэл гаргаа һэн. Пропагандист А. Д. Голощаповагай һургуулида һурадаг бригадын гэшүүд 180-най орондо 225 зэрэсгүүдээр хүдэлдэг болобо. Хүдэлмэриин шэнэ гуримые өөһэдынгөө үйлэдбэридэ бодотоор нэбтэрүүлгые бригадын гэшүүд тэрэ дары хэшээлнүүдтээ шудалжа, бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар шагнагшадай дурадхалнуудые зүбшэн хэлсээ. Пропагандист А. Д. Голощаповагай һургуулида һурадаг хэлаанайхид түсэбһөө гадуур ээрэһэн утаһанай 940 хэһэг бүтээбэ.

«Химгадалга — коммунис шэнжэ шанар» гэһэн курса шудалдаг олонхи шагнагшад түүхэй эд, элшэ хүсэ алмаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа бэлэй. Тэрэнэй ашаар имагтал 1982 ондо 2932 гекалори дулаанай элшэ хүсэ, 326 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 13,3 мянган түхэригэй элдэб шэрэ будаг, мыло гэхэ мэтэнүүд алмагдаа.

Илангаяа практическа даабаринуудые үргэнөөр хэрэглэхыень методическа совет пропагандистнуудта дурадхадаг гээшэ. Шагнагшадай тодорхой дурадхалнууд һургуулида зүбшэн хэлсэгдэһэнэй удаа цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэ болон ниитын эмхинүүдтэ дамжуулагдадаг гуримтай.

Элдэб темэнүүдтэ бэшэгдэдэг рефераднууд практическа даабаринуудай нэгэ зүйлынь болоно. Тиимэ реферат, дурадхалнуудай харалга-конкурс зарлагдадаг. Имагтал байгша табан жэлэй хоёр жэлдэ коммунис ажалай һургуулинуудай шагнагшадай зүгһөө 52,1 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнууд ороо. Зарим шагнагшад абаһан эрдэм мэдэсэеэ яажа ажал дээрэ хэрэглэхэ тухай рефераднуудые бэшээ. Жэшээнь, «Социалис мүрысөөн» гэһэн темэ тайлбарилһан зэрэгшэ Шестакова олон станок дээрэ хүдэлэгшэдэй үүсхэлые дэмжээд, үдэрэйнгөө нормые дунда зэргээр 108,7 процентээр дүүргэжэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо түсэбтэ табан жэлэй 2,5 жэлэй түсэбые бэелүүлээ. Тиихэдэ һамнадаг аппаратудай оператор Лена Солодова реферат соогоо ажалһаа һаатаһан, голодоһо гаргаһан дээрэһээ залуу зэрэгшэд хэды шэнээн салин хүлһэсэ гээдэг тухай тодорхойлолго хэһэн байна.

Коммунис ажалай һургуулинууд шагнагшадай һэшхэл бодолдо һайн нүлөө үзүүлдэг. Хэшээлнүүдтэ нэгэ нэгэнэйнгээ дүй дуршэлые шудалжа, суглаа лекци, хөөрэлдөөнүүдые шагнажа, һонирхолтой асуудалаар һанамжануудаараа хубаалдажа байхадаа, хүнүүдэй хоорондоо бүри эбтэй ажаһуудаг, ажалладаг болоно.

С. ТРОФИМОВ,
нарин сэмбын комбинадай профкомой түрүүлэгшын орлогшо.

«Сельхозтехникын» Яруунын отделенидэ олон жэлэй туршада В. П. Белобородов жолоошоноор хүдэлнэ. Владимир Петрович шадабари ехэтэй жолоошон, түсэбтэ даабаринуудаа ходо саг соонь дүүргэдэг юм. Тэрэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ районой ажахынуудта тэрэ хэрэгтэй ашаа зөөжэ, хэдэн олон километр зай гаталһан байха. Ганса үнгэрһэн жэлдэ Владимир Петрович зуу мянга гаран километр зай гаталһан, түлишэ, тоһодолгын материалнуудые ехээр алмаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон В. П. Белобородов.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Агитатор болон политинформаторнуудта ту

ХҮН БҮХЭНЭЙ АША ТУ

Социализмын эрхэ байдалда ниитын болон хүн бүхэнэй хэрэглэмжые ажалайнь дүнгөөр гүйсэд хангаха аргагүй гү, али таарамжагүй байхадань, ниитын хэрэглэмжын фондһоо хубаарилха баатай болодог гээшэ. Энэнь ажалай дүнгэй хэмжээнһээ болон шанарһаа дулдыдан түлэгдэдэг олзыень нэмэжэ үгэнэ. Тиигэжэ тэрэ хүн зоной элүүр энхые хамгаалха, ургажа ябаа залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлхэ, кадрнуудые бэлдэхэ, обществын ажал хэжэ шадахагүй гэшүүдые таарамжатай зохид эрхэ байдалда байлгаха талаар ниитын хэрэглэмжэ хангаха арга олгоно бшуу.

Жэшээлхэдэ, РСФСР-тэ, дайнай урда тээхи 1940 онойхитой сасуулхада, ниитын фондһоо түлбэри болон хүнгэлэлтын юрэнхы хэмжээн 24 дахин дээшэлжэ, хүн бүхэндэ абажа харахада, жэлдээ 490 түхэригһөө ехэ болоһон байна. Ондоогоор хэлэбэл, 4 хүнһөө бүридэһэн бүлэ жэл соо дунда зэргээр ниитын хэрэглэмжын фондһоо 2000 гаран түхэриг абана.

Оронойнмай хүн зон үнгэрэгшэ жэлдэ ниитын хэрэглэмжын фондһоо 128 миллиард түхэриг түлбэри болон хүнгэлэлтэ абаа гэхэ гү, али 1981 онойхидо орходоо, энэнь 5,8 миллиард түхэригөөр ехэ болобо. Эдэ түлбэри болон хүнгэлэлтые бултыень хараада абаад байхада, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын салин хүлһэн 239 түхэригһөө 246 түхэриг хүрэтэр нэмээ.

Ниитын хэрэглэмжын фондын нилээд ехэ хубинь ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые, дунда болон дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдые олоор бэлдэхэ, һургуулида ороогүй хүүгэдэй эмхи зургаануудта болон пионернүүдэй лагерьта үхибүүдые хүнгэлэлтэтэйгөөр, мүн түлбэригүйгөөр байлгаха ябадалые үргэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана.

Совет хүнэй һургуули болон мэргэжэл абаха ябадалыень хангаха эрхэ хадаа найдамтай материальна үндэһэ һуури дээрэ табигданхай. Гансал 1982 ондо мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ 7,5 миллиард түхэриг шахуу мүнгэн гаргашалагдаһан байна. Совет хүн гансал түлбэригүй һургуули, мүн мэргэжэл абаха эрхэтэй бэшэ, мүн ниитын хэрэглэмжын фондһоо стипенди, бусад түлбэри абаха арга боломжотой. Энээн дээрэһээ һургуулиин нэгэ һурагшые һургалгада 1500 түхэриг, нэгэ технигые бэлдэлгэдэ —2500, нэгэ инженерые—5000 түхэригтэ болоно.

1982 ондо манай республика дотор 350 мянган хүн элдэб янзын һуралсалда хабаадуулагдаһан байна. Тэрэ тоодо юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта 149,8 мянган хүн, техническэ мэргэжэлэй училищинуудта — 14,3 мянган хүн, тэдэнэй 6,4 мянганиинь техническэ мэргэжэлэй дунда эрдэм үгэдэг училищинуудта һураа. Тусхай дунда һуралсалай эмхи зургаануудта 8,8 мянган хүн, дээдэ һургуулинуудта — 22,8 мянган хүн эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлнэ.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта үхибүүдые түлбэригүй учебнигүүдээр хангаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ. 1982 оной сентябрьһаа 1 — 7-дохи классуудай үхибүүдһээ гадна 8— 9-дэхи классай һурагшад мүн лэ түлбэригүй номуудые абажа захалһан байна.

Орон дотор бүхыдөө 1982 ондо арадай ажахыда 2,1 миллион мэргэжэлтэд эльгээгдэбэ. Тэрэ тоодо 800 мянган хүниинь дээдэ һургуулитай, 1300 мянган хүниинь дунда тусхай мэргэжэлтэй болоно.

Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта орон дотор дээдэ болон гүйсэд дунда эрдэмтэй, гүйсэд бэшэ дунда һургуулитай хүнүүдэй тоо 152 миллиондо хүрэбэ. Ажал хэдэг хүн зоной 86 шахуу процентнь иимэ һургуулитай байгаа. Арадай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар социалис гүрэнэй ажал ябуулгын шухала шэглэлнүүдэй нэгэниинь хадаа ажал хэжэ шадахагүй эрхэтэдые материальна талаһаань хангалга болоно. Обществын бүхы гэшүүдые алдархадань материальна талаарнь хангаха, мүн үбдэхэдэнь, гүйсэд ажал хэжэ шадахагүй гү, али саг зуура ажал хэжэ шадахаяа болихдонь, мүн тэжээгшэ хүнөө алдахадань материальна талаарнь хангаха найдамтай эрхэ Совет гүрэн үгэнэ бшуу.

1982 ондо Буряадай АССР-тэ пенсионернүүдэй тоо 159 мянганда хүрэһэн байна. 1980 ондо 135,3 мянган пенсионернүүд тоологдодог байгаа. Манай автономито республикада үнгэрэгшэ жэлдэ 1981 онойхиһоо 5 миллион түхэригөөр ехэ мүнгэн пенси болон тэдхэмжын түлбэридэ зорюулагдаа.

Арадай ажабайдалые һайжаруулха талаар шухала арга нүхэсэлэй нэгэниинь хадаа ажаһуудалай-коммунальна ажахые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд болоно. Энээнэй ашаар гэр байраар, уһаар, дулаагаар, зайн гал болон газаар, городой хүн зониие зөөдэг транспортоор, мүн коммунально-ажаһуудалай бусад хэрэглэмжээр хангагдана.

1982 ондо манай орон дотор бүхы һомологдоһон мүнгэн зөөрөөр 107 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай, һайжаруулагдаһан байдалтай 2 миллион шэнэ байра баригдаа. Тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 32 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байра бодхоогдобо. Тусхайлхада, 10 миллион хүнэй байра байдал һайжаруулагдаа. Буряадай АССР-тэ гүрэнэй, кооперативна болон эмхи зургаануудай хүсөөр, мүн колхозуудай болон хүн зоной мүнгэ зөөрөөр 297,6 мянган дүрбэлжэн метр хэрэглэмжын талмайтай байрын гэрнүүд баригдаба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнэй барилгада гурбан таһалгатай, мүн олоншье таһалгатай байрануудые барилгын хэмжээн ехэ болоо.

Гэбэшье хүнэй байра байдалай һайжаралга, гэр байдалай түлөө түлбэридэ ямаршье нүлөө үзүүлдэггүй юм. Тэрэнэй хэмжээн 1928 онһоо хойшо тэрэл зандаа үлөнхэй. Иимэ эрхэ байдал дэлхэйн нэгэшье орондо үзэгдэдэггүй. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэн хүнэй бүлын гэр байрын түлбэри бүлын олзо оршын 3 процент-

МАЛШАД ТУХАЙ АНХАРНА

Примориин «Надеждинский» совхоздо эдеэ шанагшын мэргэжэл малшадтай адли шухала гэжэ тоологдодог юм. Эндэхи «Ключевская» фермэдэ столово нээгдэнхэй. Үглөө бүри бултанһаа урид эдеэ шанагша А. Аввакумова эндэ ерэжэ, һаалишадта үглөөнэй амтатай эдеэ, үдын хоол бэлдэдэг юм.

—Бидэ мүнөө дээрээ нэгэл иимэ столовотойбди,—гэжэ совхозой директор П. Козырева хэлэнэ. —Бусад фермэнүүдээр сай, кофе, тоһотой хилээмэн зөөгдэдэг юм. Бидэ бүхы фермэнүүд дээрэ халуун эдеэнэй цехүүдые байгуулха һанаатайбди.

Малшад тухай анхарал оролдолго ажахын партийна болон профсоюзай эмхинүүдэй гол анхаралда байдаг гээд тэрээгүүр ябажа ерэһэн ТАСС-ай корреспондент бэшэнэ. Тэндэ хүнүүдэй элүүр энхые хамгаалха программа зохёогдонхой. Жэшээнь, «Ключевская» фермэ дээрэ физиотерапевтическэ кабинет хүдэлдэг, врачнууд ходо ерэжэ байдаг. Тиигэжэ хүнүүдэй үбшэлхэнь үсөөрһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байна.

Ажалшадай һуудал байдалай болон ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха тухай анхарал табихадань һайн үрэ дүнгүүд түйлагдана. Залуушуул совхоздоо хүдэлхэ дуратай. «Ключевская» фермэ үйлэдбэриин дүнгүүдээр хизаарай эрхим фермэнүүдэй нэгэниинь болонхой. (ТАСС).

АМЖАЛТА ТЭЭШЭ АЛХАМУУД

Урдань ходо гээгдэжэ ябадаг предприятинуудай нэгэн байһан Улаан-Үдын һэеы гуталай фабрикын коллектив нёдондо жэлэйнгээ бүхы түсэбүүдые амжалтатай һайн дүүргэнхэй. КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дээрэһээ үндэһэлжэ ажалай журам шангадхаха, ажалай бүтээсые, мүн үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор бии байһан арга боломжонуудаа бодото дээрэнь хэрэглэһэнэй ашаар амжалта түйлагдаа бшуу.

Тус фабрикын коллективэй гол дутагдалынь гэхэдэ, ажалай журам һула байһан. Али олон шалтагаанаар ажалай саг хооһоор үнгэргэгдэдэг, хүдэлмэриин үедэ архишье ууха ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэгшэ һэн. Предприятиин захиргаан, мүн ниитын эмхинүүд хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа, ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглээ.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй туршада журам һайжаруулхын түлөө тэмсэлые улам шангадхажа, хараалһан түсэбүүдээ сүм дүүргэхэ зорилготойгоор тус коллектив хүдэлжэ байнхай. Фабрикын хүдэлмэришэд январь һарые амжалтатай түгэсхөө. Нормативна сэбэр продукци гаргаха түсэб 107,3 процент, продукци худалдаха түсэб 106,8 процент дүүргэгдээ.

Предприятиингаа түрүүшын энэ амжалтануудта ажалай түрүүшүүл горитойхон хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй габшагай ажалһаа, эдэбхи үүсхэлһээ үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ сүм дулдыдана. Имагтал ажалай журам шангадхан һайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ аргатай болоо.

Фабрика дотор ажалай түрүүшүүл олон. Тэдэнэй зарим нэгые эндэ дурдамаар. Предприятиин 10 хүдэлмэришэд нёдондо жэлэйнгээ түсэбүүдые бүри ноябрь һарада сүм дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Мүнөө тэдэнэй 6-ниинь байгша оной март һарын, харин 4-ниинь апрелиин тоосоогоор хүдэлжэ байнхай. Жэлэй түрүүшын кварталай түсэбүүдые сүм дүүргэһэн ажалай түрүүшүүл гэхэдэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто А. Н. Ермошкина, А. Е. Григоренко, Т. С. Сиденова, коммунист Ф. М. Маслова гэгшэд болоно. Тэдэнэр «Коммунис ажалай ударник» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, дээдэ гарай мэргэжэлтэд, шадамар бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэд гэжэ предприяти соогоо суурхадаг. Тиихэдэ Л. Д. Поветкина жэлэй түрүүшын кварталай даабариие мүн лэ дүүргэхэ болонхой. 41 жэлэй туршада хүдэлжэ байһан Ажалай Алдар Солын III шатын орденто М. С. Мещерякова, Г. В. Зуева, коммунист М. Г. Жернакова, Т. И. Чувашева 30 жэлэй туршада хүдэлжэ байһан Н. Т. Маторов, В. В. Шадрин, Г. А. Неудачина гэгшэдэй оролдосотой ажалые тэмдэглэлтэй. Эдэ нүхэд даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг түрүүшүүл юм. Дээрэ дурсагдаһан ажалай түрүүшүүл хүн зониие дулаан гуталаар хүсэд хангахын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно.

— Манай фабрикада хүүгэдэй үмдэхэ 13-дахи размерһээ эхилээд 32-дохи размер хүрэтэр һэеы гутал гаргагдана, — гэжэ үйлэдбэриин начальник Л. Ф. Иванова хөөрэнэ. — Һүүлэй жэлнүүдтэ бишыхан хүүгэдэй, һургуулиин үхибүүдэй үмдэхөөр «Медвежонок» гэһэн һэеы гуталай технологи шудалжа, мүнөө тэрэниие гаргадаг болонхойбди. Тэрэ гутал үхибүүдтэ эгээл таарама хүнгэн, зөөлэн, дулаан юм. Тиихэдэ ехэшье хүнүүдэй үмдэхөөр һэеы гуталнууд һайн шанартайгаар гаргагдадаг боһоо. Эдэ бүгэдэ манай түрүүшын амжалтанууд гээшэ ааб даа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада нёдондо түйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхахын түлөө бүхы шадалаараа оролдохобди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): хүдэлмэришэн Л. А. Щербакова, халаанай мастер М. З. Фролова, үйлэдбэриин начальник Л. Ф. Иванова, гутал хатаагша Т. И. Чувашева.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

АЖАЛАЙМНАЙ ЗАЛУУ ХАЛААН

...ЛЭДБЭРИИН ЕРЭЭДҮЙН ШАТАДА

...МЭРИШЭН ангиин ...тэрэгшадай залуу ...бэлдэхэ асуудалаар ...еспубликанска зүб... үргэн ехэ хөөрэл... манай үеын гол ... асуудал тушаа ...ануud хэлэгдээ һэн. ...нэ асуудал нилээд ...нэгэ зүблөөн дээрэ ...эгдээд лэ бүтэшэхэ ... бшуу. Тиимэһээ энэ ... дахин-дахин буса... дурадхалаа хэ... тээшэнь зүдхүүл... гэшэ бултанаймнай ... мүн.

...еспубликын дүшөөд ...диторинууд соо хэ... хүбүүд, басагад ...шэнэй университе... гаража байна. ...дэн мянгаад хү... (зариманиинь ...асс дүүргээд, нүгөө... эрдэмэй аттес... техническэ-мэргэжэ... ...щида гү, али техни... ...щинуудта ороно.

...ы залуушуулые 340 ...һурган, Тэдэнэй 92 ... дээдэ эрдэмтэй, ...олонхинь 5 гү, али ... жэл соо багшал... ...гүй дүршэлтэй бо... байна. Тиихэдэ ... 613 мастер эдир... ...луушуулда хүдэл... мэргэжэлэй нюусые ... һурган хүмүүжүүл... ...ческэ мэргэжэлэй ... зургаануудай ин... ...едагогическа 167 ...гшэд габьяата ...абьяата инженерэй, ...габьяата хүдэлмэри... ...дэтэ нэрэ зэргэдэ ... РСФСР-эй болон ... АССР-эй техничес... ...элэй һуралсалай эр... ...ирнүүд болонхой, ...техническэ мэргэжэ... ...салай отличнигуудай ...ар шагнагданхай. ...хүн арадай депута... ...родской, районно ... депутатадаар һунгаг... ...э ушар хадаа техни... ...ргэжэлэй һургуули... ...элдэг нүхэдэй хүн... ...ые һаа, хүндэтэй ...ие мэдэрһэн хэрэг ...шуу. Юрэдөө, техни... ...ргэжэлэй һургуули... ...ллагшад урдаа та... ...орилгоо бэелүүлхэ ...бэлэдхэлтэй зон юм, ...үедэ ямаршье ажа... ...эрилэгшэдэ хандажа, ...удал сэдьхэлыень ... гэжэ һонирхоо һаа, ... иигэжэ мэдүүлхэ: ...шэд дуталдана, ажал... ...дэй гаралга-оролго ... муу мэргэжэлтэд ...бии.

Тиимэһээ техническэ мэргэжэлэй һургуулиие алишье талаарнь хүгжөөлгэ хадаа мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудаймнай нэгэн болоно.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын түргэдэжэ байһан үедэ бэлэдхэл һайнтай, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд үлүү сэгнэгдэхэ болонхой гэжэ мэдээжэ. Хэрбээ мүнөөдэр хүдэлмэриин бүхы мэргэжэлнүүдэй 60 процентдэнь стационарна һуралсал гараһан хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй байгаа һаа, һаяын жэлнүүдтэ тэрэнь 90 процент болохо юм. Ондоогоор хэлэбэл, хүдэлмэришэдэй үндэр мэргэжэл ба зохёохы шанартай ажал гээшэ мүнөө үеын үйлэдбэриин «технологическа хуули ёһон» боложо байна бшуу. Тиимэһээ залуу хүдэлмэришэдэй олонхидынь техническэ мэргэжэлэй һургуулида һуража, хүдэлмэридэ орохоһоо түрүүн хүдэлмэришэнэй мэргэжэл олохо ёһотой гэһэн партиин эрилтэ гүнзэгы удха шанартай болоно гээшэ. Юрэдөө, партийна болон совет органууд, мүн министерствэнүүдэй, захиргаануудай, предприятинуудай, барилгануудай, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ ушарые хараадаа абаха ёһотой. Энэ ушар хадаа техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудай социально-экономическа үүргын дээшэлжэ байһые гэршэлэн, арадай ажахын бүхы һалбариие мэргэжэл һайнтай кадрнуудаар гүйсэд хангажа шадаха болоторнь тэдэниие хүгжөөхэ эрилтэ табина ха юм.

ҮЙЛЭДБЭРИ дээрэ түргэн болзор соо хүдэлмэришэдые бэлдэлгын аша үрын бага байдаг тухай шүүмжэлэл зүблөөн дээрэ хэлэгдээ һэн. Имэ аргаар бэлдэгдэһэн хүдэлмэришэнэй мэргэжэл ПТУ-да бэлэдхэл гарагшадайхида орходоо шанараараа доогуур байдаг гэжэ элирэнхэй. Тиимэһээ томо-томо предприятинуудые өөр өөрын харьяата ПТУ-тай болгохо зорилго табигдана гэжэ зүблөөн дээрэшье хэлэгдээ һэн, энэ статья соогоошье тиигэжэ онсолхо дуран хүрэнэ.

«1981—1985 онуудта ба 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдые комплексноор саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор республика доторнай техническэ мэргэжэлэй шэнэ һургуулинууд олоор баригдаха болоно. Онсолон һануулбал, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын, «Главбурятстрой» нэгэдэлнүүдэй дэргэдэ тус тустаа 480 ба 960 һууринуудтай ПТУ-нууд баригдаха ёһотой. Мүн Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой, трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын болон бусад нэгэдэлнүүдэй, трестнүүдэй дэргэдэ техническэ мэргэжэлэй училищинууд байгуулагдахаар хараалагданхай. Тоологдоһон объектнүүдэй барилга 1981—1982 онуудта эхилхэ байһан Зүгөөр тэдэнэй барилгые эхилхэ тухай тодорхой шиидхэбэришье абтаадүй. Харюусалгата зарим нюурнууд табигдаһан зорилгые бэелүүлхын тула, мүртэй юумэ хэнэгүй. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудай комплексын проект зохёолгохо, тэдэниие барюулха хэрэгтэ мүнгэн зөөриие харьяата министерствэнүүдэй, захиргаануудай зүгһөө һомолуулхын тула онсо оролдолго хэрэгтэй бшуу.

Мэргэжэл һайнтай хүдэлмэришэдые бэлдэхэ дүүрэн арга боломжо олонхи предприятида мүнөө үгы байна гэжэ бидэ тоолонобди. Һуралсалай-курсовой комбинадуудые болон техническэ һуралсалай таһагуудые шалгажа үзэхэдэ, тэдэнэй һуралсалай - материальна үндэһэн һанаһанда хүрэнэгүй, һуралсалай кабинедүүд, лабораторинууд, харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд, тусхай классууд болон мастерскойнууд дуталдана. Гадна инженерно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэд дуталдана. Жэшээлэн дурдабал, республика соохи эгээл томо предприятинуудай нэгэн—прибор бүтээлгын нэгэдэл оройдоол гурбан кабинедтэй, жэл соогоо дунда зэргээр 400-гаад хүниие һургаха аргатай. Мүн «Бурятэнерго» управлениин, Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой, «Бурводстрой» трестын һуралсалай-курсовой пунктнуудта методическа хэрэгсэлнүүд дуталдаһаар. Тиихэдэ хүдэлмэришэдые һургахын тула найруулагдаһан һуралсалай түсэбүүд болон программанууд сагай эрилтэдэ харюусадаггүй. Үйлэдбэриин болон теоретическэ һуралсалай урогууд тон муугаар түсэблэгдэжэ, хүмүүжүүлгын тала оройдоо хараада абтанагүй. Гэхэтэй хамта багшанарай, инструкторнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал табигданагүй. Саашань удхалан хэлэбэл, эрдэмэй талаар элдэб янзын бэлэдхэлтэй, элдэб наһанай хүнүүд нэгэ бүлэгтэ гулидхагдана. Имэ ушарта һуралсалай шанар тухай хэлэхэнь бэрхэтэй.

Эдэ мэтые хараада абан, техническэ мэргэжэлэй училищада залуу мэргэжэлтэдые бэлдэбэл, һураггүй дээрэ, һураггүй шанартай, эдэ һургуулинууд хадаа хүдэлмэришэдэй залуу халаание бэлдэлгын гол шэглэл мүн гэжэ партиин обком тоолоно.

Гэхэ зуура ажабайдалай эрилтые хараада абан, үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэришэдые һурган бэлдэхэ хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалха шухала. Техническэ мэргэжэлэй училищинууд энэ хэрэгтэ аша туһаяа үзүүлхэ зэргэтэй.

БУРЯАДАЙ техническэ мэргэжэлэй һуралсалай зургаануудта арбан нэгэдэхи табан жэлэй турша соо алишье талаараа мэргэжэл һайнтай 55000 хүдэлмэришэд бэлдэгдэхэ ёһотой. Имагтал һурагшадай ерээдүйнь мэргэжэлые зүбөөр ойлгуулха хүдэлмэриин һайнаар табигдаад байбал, хүдэлмэришэнэй мэргэжэлэй тон хэрэгтэй байһые тэдэндэ ойлгуулжа шадабал, урдаа табигдаһан зорилгоёо бидэ бэелүүлжэ шадахабди. Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай зургаануудай, юрэнхы эрдэмэй һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, үйлэдбэриин коллективүүд эндэ хүсэеэ нэгэдүүлжэ, обществодо туһатай гол шухала энэ зорилгые хамта шиидхэхэ уялгатай. Училищида һурахаяа ерэгшэд хожомойнгоо мэргэжэлые, өөрынгөө харюусалгые ямараар ойлгоноб, тэрэнһээ олон юумэн дулдыдаха.

Энээнһээ урда тээ найман болон арбан класс дүүргэгшэдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг байһан ушарһаа бэрхэшээл зайлуулагдадаг һаб даа. Харин мүнөө тад ондоо болоо. Жэл бүри 8-дахи болон 10-дахи классые үсөөн хүн дүүргэдэг болоожо байна. Хэн нэгэн дээдэ һургуулида ороно, үгышье һаа, 8 класс дүүргэгшэдэй зариман техникумдэ ороно, нүгөөдүүлынь дунда эрдэм олохоёо 9-дэхи класста һурахаяа хүсэнэ. Тиихэдэнь үсөөхэн лэ хүн техническэ мэргэжэлэй училищида һурахаяа ороно бшуу. Эдиршүүлдэ ерээдүйнь мэргэжэлдэ һонирхол түрүүлхэ, тэрэнэй романтическа, һайн һайхан талые обёоруулха гээшэ багшанарай, түрэлхидэй нангин уялга мүн.

Гэхэтэй хамта Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталһан нэгэ гуримта түсэбэй ёһоор, техническэ училищинуудта эдиршүүл һурахаар эльгээгдэнэ. Жэшээнь, энэ жэлдэ ямар районһоо хэды хүн ямар ПТУ-да эльгээгдэхэ ёһотойб гэжэ уридшалан хараалагдана. Гэхэ зуура энэ түсэб дүүргэгдэнэгүй. Нёдондо найман класс дүүргэһэн 3978 хүниие республикын һургуулинууд ПТУ-да эльгээхэ ёһотой байгаа. Теэд сентябриин 1-дэ тэрэнэй оройдоо 78 процент дүүргэгдээд байгаа. Нютагай Соведүүд энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана. Жэшээнь, түсэбэй ёһоор, 105 хүниие эльгээхын орондо Гусиноозёрскын городской Соведэй гүйсэдком 70 хүниие эльгээхэ гэжэ тогтооһон байгаа бшуу. Мүн лэ Бэшүүрэй, Баргажанай, Яруунын, Улаан-Үдын Железнодорожно райсоведүүдэй гүйсэдкомууд түсэбөөр хараалагдаһан тоое бага болгоо.

Техническэ мэргэжэлэй училищинуудта залуушуулые эльгээжэ һургаха гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг. Гүрэнэй хараалһан түсэбые хэншье хазагайруулха эрхэгүй.

ПТУ-да һуража байһан һурагшадые ерэдүйнь мэргэжэлдэ һайнаар һургаха, сэдьхэл бодолой талаар хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала. Тиихэдээ үйлэдбэриин практикые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ ерээдүйн хүдэлмэришэдые бэлдэлгын шухала шатануудай нэгэн гэжэ сэгнэгдэдэг. Зүгөөр энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг ушар үзэгдэһөөр. Жэшээнь, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна деподо 1-дэхи ГПТУ-гай III курсын бүлэг һурагшад һаяхан практика гарахаяа ерээ. Тэдэнэй 8 хүниие хүдэлмэреэр хангаагүй, туһаламжын, гар үзүүрэй хүдэлмэридэ хэрэглээд, мэргэжэлдэнь хабаатай хэрэгтэ дүтэлүүлээдүй байгаа. 2—3 һарын үнгэрхэдэ, эдэ эдиршүүл мэргэжэлэй үнэмшэлгэ абаад, орёо электро-хэрэгсэлнүүдые заһабарилдаг болохо ёһотой бшуу. Цехэй шорой хамажа, үйлэдбэриин практика гараһан хүнүүд бэрхэ мэргэжэлтэд болоожо гараха гү?

Үгышье һаа, ондоо баримта дурдая. Техническэ 3-дахи училищиин шулуушадай бүлэгэй һурагшадай «Главбурятстрой» нэгэдэлэй объектнүүд дээрэ ерэхэдэ, бетон, шабар зөөлгэжэ, «практикыень гаргуулаа». Харин һуралсалайнгаа үедэ олоһон шадабарииень бэхижүүлхэ тушаа хэншье бодомжолоогүй!

Хүдэлмэришэдэй ерээдүйн халаание бэлдэхэ асуудал хадаа холын хараатай хэмжээ ябуулгануудтай нягта холбоотой. Ерээдүйн халаание бэлдэлгын шанарһаа үйлэдбэриимнай хамаг хуби заяан дулдыдаха гэжэ бултадаа ойлгохо ёһотойбди.

Л. ПОХОСОЕВ,
КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ШЭНЭ БҮТЭЭЛНҮҮДҺЭЭ

Солбон АНГАБАЕВ

ЕВГЕНИЙ ЕВТУШЕНКЭДЭ

Гэрэлтэ бодолойш баримта боломо
Урагшатай юумэн ушараа гү?
Гэртэ газааһуурхимнай хэр гэмэб
Гэжэ шамһаа асуухаяа һанаа һэм.

Ород-бурлад гэдэггүй зангыемнай
Ойлгожо, юрэдөө, ошобо гүш даа?!
Орлог тэрэ — Киплингын хэлэһые
Оншотойгоор буруушаажа ошобо гүш
даа?

Баруунай юумэн баруундаал гэхэ
Баргал ухаатан барлаһан бэзэ!
Баруунай-зүүнэйхи барагдаа гэжэ
Буряадууд үнинэй баталаа гээшэ.

СССР-эй жэжэхэн арадуудай нэгэн
Сэсэгтэл газартаа һуунал гэжэ
Саана наагуур ябахадаа хэлэн
Сасуулан бэшэнээрнь харыш даа
гэнэм.

Буряадай байдал буусадаал гэжэ,
Байгалайл эрьеэр байнал даа гэжэ
Баярлажа, шүлэглэжэ ябахыеш хүсэжэ
Бултааран үлөө һэмди, шамаяа
үдэшэжэ.

Магад, маанар тухай Америкэдэ
ООН-до, Ассамблейдэ хэлэхэ ааламш.
Магад, маанар тухай хэзээдэ
Мартагдашагүй шүлэг бэшэхэ ааламш.

ЯБУУХУЛАНДА

Зүүн зүгэй суутайшуулай нэгэн,
Баруун зүгтэш баһал мэргэн —
Габьяа алдарай зэбэ дээр дэлиһэн
Гайхамшагта шүлэгшэн Ябуухулан
һэн.

...Шанга алхалжа ябаһан аад, нүхэр,
Шимин яагаад хүлөө алдабаш?
Сэсэгтэ Азиин аажам сэнхир
Сэлмэг замбуулин уруу заларбаш.

Шэнэ Монголой шэнэ дуушан,
Шэжэр мүнгэн алдарыень адуулагша,
Шэнхинээтэ ерээдүй угаа гайхан,
Шинии шүлэгые сээжэлдэн байхал.

Монголой тэнгэрини шуран бүргэдүүд
Молор таладаа халин унахадаа
Болор шулуун мүнхэ хүшөөнүүд
Болодог юм гэжэ мэдэнэб даа.

Ябуухулан — шүлэгэй суута бүргэд,
Ямар үндэртэ дэлин гараабши!
Алишье оронoй бэлигтэ мэргэд,
Аялга дуугш магтаал, лахабши!

Сэнхир Монголой сэгээн талада
Сэнхир шулуун хүшөө бодхоонобди.
Шүлэгэйш уян нангин аялгада
Шүрэтэ һолонгын туяа тодонобди.

КЮХЛИИН БЭШЭГҮҮД

—«Баргажанһаа бэшэнэб,
Баргажанһаа,
бар тайгата Баргажанһаа,
буряадуудай һуудаг дайдаһаа
буурашагүй Байгалай тэндэһээ...

Хүйтэн сэбдэг Петербург
уйтан «богони ухаандаа»
уужам дэлхэй дээрэхи
уладуудааш мэдэнэгүй даа

Баргажанһаа бэшэнэб шамдаа,
бараг зоной байдаг газарһаа,
булга барлад бусажа ябадаг
буряад ангуушадай газарһаа...

Баргажанһаа бэшэнэб, Баргажанһаа
буга һогоонoй «бухиндаан cooһoo»,
барга байдалай «шалшаан» cooһoo
шарга-тэргын шаалан cooһoo,—

Баруунай тэнгэридэ үзэгдэдэггүй
баггүй һайхан шубуудай тэнгэриһээ,
бадарма сэсэгүүдэй хагдардаггүй
баян тиимэ дайдаһаа бэшэнэб.

Баргажанһаа бэшэнэб, Баргажанһаа,
Байгал далайн саада эрьеһээ,
байван хүхэ долгин дээгүүрнь
зайһан сахалиин ганганаан cooһoo.

Алта мүнгэтэ амгалан дайдын
галта бодолыень яагаад хүдэлгэн,
гэнтэ байдалһаань абархаб гэһэн
бодол намайеш бодхооно дахяад,
ходол намайеш хүсэрхүүлнэ һахяад.

Манай тэмсэл минитэ һалахагүй,
галаа түлижэл газараа абарха бшуу.
Баргажан багташин Россин
сусаршагүй
бардам һүлдэ бадаран байна бшуу».—
гэжэ Кюхельбекер ганса бэшэ
газарай холоһоо Пушкиндаа бэшээ.

ДОМСКО СҮМЭ

Хүнхинэжэ, дуулажа байһандал,
Хүнэй бүхы һудалда
Һундалдан, һундалдан байһандал
Домско сүмэ долгитоно.

Органай оньһото аялганууд
Ооглолдожо, дуудажа байһандал,
Огторгой гэнтэ шамда
Ойротоод, ойлгогдоод байһандал...
Ногооной номин үнгэ,
Номнолой эгээл хүнгэн
Нарата бодолой хүсэн
Нагаса абгаймни зүрхэндэл...

Домско сүмэ соо—нимэ
Долонгир һайхан аялга
Дүмэжэ, үндэжэ байһандал,—
Домско сүмэ соо — нимэ.

* * *

Осети гэдэг орондо
Ороод тиихэдэ гарааб.
Орджоникидзе хотодонь
Хоноод тиихэдэ гарааб.
Осетиин суута поэдүүд
Орон нютагаа харуулнаd.
Коста Хетагуровай хүбүүд
Магтаал шүлэгөө уншуулнаd.
Суута Осетиин хүбүүд
Дуулга хадануудаа магтан,
Үүрэй сайтар хүхюу
Үльгэр түүхэеэ татана.

ЛУКОНИНДО

Михаил Луконин намайе
Магтаа һэн гү, али яагаа һэм?
Мэндэ амараар шарайем
Мүнгэтүүлдэг байгаа юм.
Сэрэгэй суута поэдэй
Сэдьхэл һайхан шүлэгэй
Сэгнэшэгүй уншагшань болоод,
Ябадаг тиихэдэ бэлэйб!

Литинститудай хүбүүдээр
Луконин футбол наадаад,
ЦДЛ-дэ үдэшэндөө хүдэрөөр
Шүлэгүүдээ тиихэдэ уншаа.

Сэрэгһээ нимэ шадалтай,
Сэдьхэлээ гажараагүй поэдэй
Шэлэржэ ябахань гайхалтай
Тиихэдэ байгша бэлэй.

Илалта дабаһан Оронoй
Иргагуу дуушад хэтэдээ
Инмэл байнгүй яалай,
Имагтал баатарнууд һэмнай.

* * *

Фашизмын һомые «бэеһээ»
Гараараа зайлуулан саашалуулаад,
Фашизмые саг, дэлхэйһээ
Үнэһэн тоборог руунь туугаад

Ерэһэн поэт хүсэтэй,
Ерэн мянган эрхэтэй;
Ерэһэн поэт шүлэгтөө
Ерээдүйе абарна бшуу.

* * *

Сэсэгһээ хүн түрэдэг,
сэнгүү үхин түрэдэг,—гэжэ
Зүүн зүг зуун жэлээрээ зүгнөө,
зүүн зүг зуун наһаараа зугаалаа.

* * *

Баргажан тээшэ бултааран
баран модод һубарян һэн.
Баригдаха корабльнуудай
мачтануудһаа
хоргодожо, тэрээ руу зоригшо һэн.

НИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ҮШӨӨ ...АХИН НАЙДУУЛБА

...районой Торнин совхозой түб һууринһаа саа... хэдэн километрэй зайда. Торнин нуга гэжэ нэр... үзэсхэлэнтэ һайхан газар эхилдэг юм. Зэдэ го... эрьедэ энэл ажахын Хулдаадай отделени түб...

...ой эгээл үнинэй тосхонуудай нэгэн Хулдаат баян ... һайхан байгаалитай, таарамжатай зохид газар... ...ог нютаг юм. Арбаад жэлэй саада тээ баян ур... ...туулжа хурнадаг, тобир тарган мал гүрэндэ ту... суурхадаг эндэхи ажахы һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ ... орошоо.

...ектар сабшалантай, 1000 гектар элдүүрилэгдэдэг ... энэ ажахы ямар шалтагаанһаа болоожо нимэ ... орооб, яахадаа урагшагүйдэнэб гэжэ шиидхэ... совхоздо районой хүтэлбэрилэгшэд ерэжэ, нюта... ...гой уулзажа, ажал хэрэг тушаань хөөрэлдөө үн... байна.

...и түрүүндэ шиидхэгдэхэ шухала асуудалнуудай ...хэдэ, Хулдаад ошоһон харгыгаар Зэдэ гол дээрэ ... бариха асуудал болоно гэжэ энэ нютагайхид нэ... ...гаар мэдүүлбэ. Энэншье ойлгосотой. Урдашье ... энээн тухай хэлэдэг лэ һэн. Теэд үнэн дээ... ...ажа байһан юумэн мүнөөшье болотор байхагүй. ...дал ажахын үйлэдбэридэ, хүн зоной ажабайдалда ... һаад түбэг ушаруулна.

...ыда ажалша хүнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр ...на. Залуушуул нютагтаа тогтоногүй, ондоо тээшээ ...рилхэеэ ябашана. Энэ ушарта өөрын шалтагаа... ...Нэгэдэхеэр, соёлой байшан орхигдошонхой, ... тэрээн соо хүлдэмэ хүйтэн. Тиимэһээ кинофиль... ...харуулагданагүй. Эндэ соёлой талаар хүдэлмэ... ...һулаар табигданхай гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. ...хеэр, Хулдаадын найман жэлэй һургуулида бүхы... ...(!) үхибүүн һурана. Тиимэ тула институт дүүр... ...залуу багшанар энэ һургуулида ерэхэеэ дурагүй... ...Тэд һургуулида заадаг багшанарай гэрнүүд, һургуу... ...байшан заһабарилгада орохо болоһоор үнинэй. ...оридо һурадаг ахамад классай һурагшад автобу... ...үйһөө болоожо, хэшээлдээ хожомдоно. Гурбада... Хулдаадай сельскэ Совет тосхоноо болбосон ту... болгохо асуудал шиидхэнэгүй, заһабарилгада ... гарнууд захагүй олон. Эндэһээ зарим хүнүүд ... өөрөө ондоо тосхон нүүжэ ошоно. Энээнһээ боло... ...тын үйлэдбэри урагшагүйдэнэ ха юм. Дүрбэдэ... ...эндэ районой болон совхозой ажаһуудалай хэрэг... хангалгын комбинадуудай хүдэлмэрилэгшэд оройгүй ...эгдэнэгүй. Олон айлай телевизор, холодиль... ...ой бусад хэрэгсэлнүүд үни удаан заһагданагүй. ...дые заһабарилха мастер ерэхэдээшье мүртэй ... ...гүй ябашаха юм.

...эрхэ байдалда ороод байһан Хулдаадай хүн зон ... далайнь хэрэгтэйжэ хангалгые һайжаруулха эрил... районой, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэто ... ...андаһан байна.

...аанда хабаадалсаһан Зэдын районно Соведэй гүй... ...ой түрүүлэгшэ В. В. Мурuев, Торнин совхозой ди... А. Д. Борисов гэгшэд эндэ суглараһан ажалшадта ...ы дутуу дундануудые усадхаха талаар хэмжээ... ...абтаха гэжэ найдуулаа.

С. АЮШЕЕВ.
манай корр.

...ДЭ СААДУУД СЭСЭГЛЭХЭЛ

...кистанай хойто хуби ... саад болон виноград ... томо зоно болоожо ... Ашхын хлопчатник та... ...тааврахагүй газарынь ... үргэдхэхэ арга ол... «Богдори-1» ба «Богдо... ...гэжэ тусгаар совхозууд... ...икосой саад болон виноград тариха хүдэлмэри һая эхилээ.

Таджигай саад виноград болон овощ ургуулгын эрдэмшэнжэлгын институдай Ленинабадай филиал ажахынуудые үндэр ургасатай сагдуулнуудаар хангана.

(ТАСС).

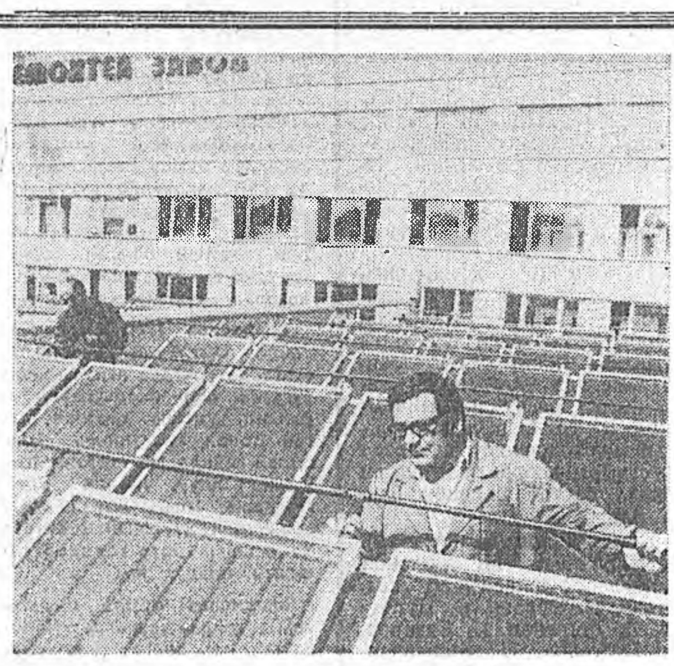

БОЛГАРИ. Элшэ хүсые арьбалан гамнаха гээшэ БКП-гэй XII съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно. Энэ талаар наранай дулаание, һалхинай хүсые, халуун аршаан булагуудые ашаглалга гол үүргэ дүүргэхэ болоно.

Мүнөө республика дотор наранай элшэ туяае хэрэглэдэг 100 түхеэрэлгэ хүдэлнэ. Энэ түхеэрэлгэнүүд предприятинуудта, спортивна барилгануудта, Хара далайн эрьеын курортнуудта хэрэглэгдэнэ. Наранай элшые хэрэглэхэ коллекторнуудые барилгын эршэ ургана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Плевендэхи тракторай заводто наранай элшэ хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүдые хабсаралга.

БТА—ТАСС-ай фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

БҮТЭМЖЭТЭЙ ҺАЙНААР ХАНДАХЫН ТҮЛӨӨ

Советскэ Союз эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудаар залан сэхэ хараа бодолтой байһанаа үшөө дахин батална, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалнуудта США-гай бүтэмжэгүй муугаар хандадаг, американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн өөһэдынгөө һанал бодолые заабол бэелүүлхые тэдэнэй хүсэжэ байдаг ушарыень эрид шууд буруушаана. «Правда» газетын корреспондентын асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын үгэһэн харюуе гадаадын оронуудай газетэ, журналнуудта толилогдоһон олон тоото шэнжэлэлнүүд, тайлбарилалтанууд элирхэйлэн харуулна.

США-гай сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ һаад тойбо татаха гэжэ оролдожо байһыень эдэ харюунууд найдамтайгаар харуулһан байгаа гэжэ ГДР-эй «Нойес Дойчланд» бэшэнэ. Американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхуулха гэһэн НАТО-гай түсэбые бэелүүлхын тула ехэ юумэн хэгдэжэ байна.

Совет-американ хөөрэлдөөнүүд урагшаа ябанагүй гэжэ СССР батална гээд Рейтер агентство дамжуулна. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ ямар нэгэн шэнэ арга онолнуудые Вашингтон дэбжүүлэн табижа шадаха байна гэһэн мэдээсэлнүүд тушаа хэлэхэдээ, энэ тэмээр хөөрэлдөөнүүд урагшаа дабшажа шадахагүй байна гэжэ Москва мэдүүлээ. Эсэсэй эсэстэ эдэ бүгэдэ американ шэнэ ракетэнүүдые ямар нэгэн аргаар Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн зорилготой байна. Бүхы юумэн юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, Москвада таарамжагүй байһан «нулевой вариантһаа» США арсанагүй гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд Америкын ЮПИ гэдэг информационно агентство тэмдэглэнэ. США-гай урдынхидал мэтэ «нулевой вариант» гэдэг худал хуурмаг зүйлдэ гол анхаралаа хандуулжа, өөһэдынгөө хараа шугамһаа хадуурха хүсэлэнгүй байһыень «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, мүнөө үедэ Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй мухардашоод байгаашье һаань, хэрбээ США-гай бүтэмжэтэй һайн хараа бодол баримталжа, буу зэбсэгүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхэ гэһэн ябуулгануудһаа арсаад байгаа һаань, хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта туйлагдаха байна гэжэ Баруун Германиин «Генераль-анцайгер» газетэ бэшэнэ. Баруун Германиин «Кейнер штадт-анцайгер» газетэ тэмдэглэнэ: Баруун Европодо шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго ядерна буу зэбсэгүүд тушаа хөөрэлдөөнүүдэй үндэһэ һуурииe бодото дээрэнь таһалдуулха байна гэжэ Москва тоолоно.

НАТО-гай зарим оронуудай түсхай түлөөлэгшэдэй «нулевой вариантые» дэмжэһэн тухай хэлэхэ болоо һаа, энэнь Европодо американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгые дэмжэһэн ябадал болоно гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд Австриин «Прессе» батална.

Даниин **Ритсаусбюро** гэдэг информационно агентствын мэдээсэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд тушаа договор баталха «хүсэлэнтэй» байһан тухай США-гай захиргаанай найдуулгануудта СССР этигэжэ ядангяар хандана. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ ямар нэгэн тон шэнэ харгы замуудай бии байһан тухай баруунай оронуудта Вашингтоной зүгһөө дэбэргэдэһэн номнол бодото байдалда яашье таарангүй.

Адли тэгшэ эрхын гол ёһондо харюусаһан ямаршье дурадхалнуудые США болон НАТО-гай оруулаагүй байһан ушарта Советскэ Союз онсо анхаралаа хандуулна гэжэ Баруун Берлинэй **«Вархайт»** газетэ тэмдэглэнэ. НАТО-гай гүрэнүүд сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдоно. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолгодо хүнүүдые дадхаажа, тиигээд байбалнь, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд һайнаар үнгэрхэ юм ха гэһэн һанал бодол баримталдаг байна. Энэнь ехэ алдуу эндүү гээшэ ааб даа.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые бүрин хүсэдөөр хизаарлаха хэмжээнүүдые абахаар Советскэ Союз бэлэн байна гэжэ Индиин **«Стейтсмен»** газетэ бэшэнэ. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ США-гай хараа бодол хара амяа хараһан, гансал өөрынгөө аша туһа сахиһан ябадал болоно гэжэ Москва буруушаан шүүмжэлнэ. Адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһонуудта харюусаһан хэлсээнүүдые бэелүүлхын түлөө СССР тэмсэнэ. Хэрбээ Вашингтоной сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдонгүй, бүтэмжэтэй һайнаар хандаад байгаа һаань, хэлсээнүүд баталагдаха аргатай бшуу.

ПНОМПЕНЬДЭХИ УЛАСХООРОНДЫН ХУРАЛДААН

ПНОМПЕНЬ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлээр зарлагдаһан Зүүн-Урда Азида эб найрамдал хангахын түлөө уласхоорондын хуралдаан эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. 40 гүрэнэй ба уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд, мүн Кампучиин Арадай Республикын хүдэлмэришэд, тариашад болон интеллигенциин 200 гаран делегат тэрээндэ хабаадана.

НРПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРК-гай гадаадын хэрэгүүдэй министр Хун Сен хуралдаанда хабаадагшадта хандажа амаршалгын үгэ хэлэбэ. Зүүн-Урда Азида эб найрамдал ба тогтууритай байдал хангалгада арадай Кампучи хубитаяа оруулхаар шиидэнхэй байһанаа элирхэйлэн харуулна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеһөө хойшо Индохитадта бата эб найрамдал хангагдаагүй юм. «Хүйтэн дайе» үүдхэхые һэдэдэг, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые дэбэргэдэг хүсэнүүд тэрэнэй аюулгүй байдалда һаад тойбо ушаруулна. Тэдэнэр лэ энэ райондо амгалан байдал хангалгые буруушаана. Зүүн-Урда Азида эб найрамдал хамгаалхын түлөө, американ империализмын ба хархис хүсэнүүдэй аюултай түсэбүүдые зайсуулан сараахын түлөө олоной хабаадалгатай хүдэлөө дэлгэрүүлхыень тэрэ уласхоорондын олониитые уряалба.

Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдые һайшаанабди, ядерна буу зэбсэгтэй бусад гүрэнүүдэй тэрэнэй жэшээе дагажа, ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга абаха байһандань найданабди гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент Ромеш Чандра мэдүүлбэ. Пномпеньдэ болоожо байһан хуралдаан эб найрамдалай хэрэгтэ, национальна бэеэ дааһан байдалые бэхижүүлгэдэ горитой хубитаяа оруулха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Индохитадай гурбан гүрэнэй дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй һаяхан болоһон зүблөөн энэ замда ехэ алхам болоно.

Национальна һэргэн хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэ Кампучиин арадууд гансаардаагүй.

БҮРИМҮҺЭН ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

ХАНОЙ. Вьетнамай нийслэл хотодо болоһон олоной хабаадалгатай митингдэ хабаадагшад Индохитадай гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнэй дүнгүүдые бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэбэ. Вьетнамай Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд — СРВ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Чыонг Тинь, СРВ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фам Ван Донг, оронoй бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаха юм.

Вьентьянда болоһон зүблөөн түүхэтэ удха шанартай байна гэжэ Чыонг Тинь митинг нээхэдээ мэдүүлбэ. Вьетнамай, Лаосой ба Кампучиин харилсаа холбооной гол ёһонууд тэрээн дотор тодорхойлогдонхой.

Дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар Вьентьянда болоһон уулзалгын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр, Индохитадай оронуудай ба арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалхаар шиидэнхэй байһанаа мэдүүлээ.

ДУРАСХААЛТА ГАЗАРНУУДАА САХИН ХАМГААЛАЯ

Түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй манай районно отделени энэ талаар ямар хүдэлмэри хэжэ, эмхидхэжэ байнаб гэжэ тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэхэ дуран хүрэнэ.

Мүнөө Улаан-Үдын район дотор түүхэтэ газарнуудые мүнхэлһэн 12 хүшөө, мүн граждан дайнай жэлнүүдтэ ами наһаяа алдаһан партизануудай хүүрнүүд бии. Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан нютагай сэрэгшэдтэ табигдаһан 31 памятник, археологическа дүшөөд хүшөө районой нютагуудта бодхоогдонхой.

Түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалхаар байгуулагдаһан 76 бүлгэм районой колхоз, совхозуудта, предприяти, һургуули бүхэндэ байгуулагдаад, ажал хүдэлмэреэ эмхидхэжэ, ябуулжа байнхай. Дурсагдагша эмхинүүдэй эдэбхитэд совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын ёһо заншал дээрэ районойнгоо ажалшадай, илангаяа залуушуулай, һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын, ойлгуулламжын ехэ удха шанартай хүдэлмэри ябуулжа байдагынь һайшаалтай юм. Жэшээнь, тэрэ үе сагай партизануудай алдар солые мүнхэлһэн Тарбагатай тосхондо байгуулагдаһан музей олоной зүрһөө һайшаагдана. Тэндэ сагаан гвардеецүүд болон интервентнүүдһээ Агуу Октябриин туйлалтануудые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалһан партизануудай баатаршалга үгэнөөр харуулагданхай. Тиин мүнөө тус музейдэ суглуулагдаһан экспонадуудтай танилсахаар гансашье манай республикын ажалшад олооро ерэдэг бэшэ, харин хүршэ областьнуудай, мүн Эхэ оронойманай хото городуудһаа аяншалгаар ерэгшэд хужарлан харадаг болоо.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нютагуудай дунда һургуулинуудта тусхай музейнүүд бии болгогдоно. Эндэ һургуулиин комсомолой, пионернүүдэй эмхинүүд шухаг болоһон материалнуудые суглуулхадаа шадамар бэрхэ болонхой юм. Илангаяа баатар габьяатанай дайшалхы замые тодорхойлдог эдиршүүл ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана гээшэ.

Районой «Заря коммунизма» газетын хуудаһанууд дээрэ һарадаа нэгэ удаа «Хүшөө-памятнигуудай зүргэ» гэһэн гаршагтай статья, корреспонденцинүүд гарадаг болонхой. Районой ажалшад энээниие ехэтэ һонирхон уншадаг болоо. Тиихэдэ районой һургуулинуудта, мүн түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха бүлгэмүүдэй залуушуулай дунда эдэ бүхы материалнуудаар эрэлхэг зоригой хэшээл үнгэргэжэ байхада аргагүй ехэ туһа нэмэри болоно, үгэнэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар жаран жэлэй ойн хүндэлэлдэ түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй районой отделениин хүдэлмэри харуулһан тусхай плакат-хуудаһан гаргагдааһэн.

Фашис эзэмдэгшэдһээ Эхэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ ами наһаяа алдаһан сэрэгшэдэй дурасхаалда районой нютагуудта хүшөө-памятнигуудые бодхоохо гэһэн тогтоол КПСС-эй Улаан-Үдын райком, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдком 1979 ондо абаа бэлэй. Районой бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд тус тогтоол бэелүүлхын тулада нютаг бүхэндэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тиигэжэ 1980 ондо Пестерово, Дээдэ-Саянтада, 1981 оной зун Вознесеновкэ, 1982 ондо Харитоново, Колобки, Киблино тосхонуудта хүшөө-памятнигууд бодхоогдожо, тосхонуудай ажалшадые ехэтэ омогорхуулаа, баясуулаа һэн.

Байгша ондо урин дулаан хаһын орохотой зэргэ Николаевскда, Харитоново тосхонуудта, Шулуутай станцида Эсэгэ ороноо хамгаалхын түлөө ами наһаяа үгэһэн нютагай сэрэгшэдые мүнхэлһэн памятник бодхоогдохоор хараалагдана. Мүн Омулевко хадын орой дээрэ Буряад ороной партизануудай хүдэлөөнэй һүлдэ тэмдэг болгон мантан томо памятник бодхоогдохоор хараалагдана. Тус памятнигай эскизые РСФСР-эй арадай уран зураашан А. И. Тимин бэлдэжэ, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ баталагдан абтаһан юм.

Манай райондо түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха, шухаг болоһон зүйлнүүдые арад зоной дунда зүбөөр хэрэглэхэ, харгалзаха хэрэгтэ дутуу дунданууд дайралдаһаар. Эдэ бүгэдэеэ зайсуулхын түлэ эмхидхэлэй хүдэлмэри районой нютаг нугануудта ябуулжа байдаг гээшэбди. Мүнөө Ошурково, Ключи, Ивалга тосхонуудтахи хүшөө памятнигуудые харахада үзэмжэгүй болонхой. Тиихэдэ Дээдэ-Ивалгын, Хандагатайн, Барыкино-Ключи тосхонуудтахи памятнигуудта дайнай гал дүлэн соогуур ами наһаяа хайрлангүй унаһан нютагай хүнүүдэй нэрэ обогууд байхагүй. Мүн Ключи, Сотниково, Хандагатай тосхонуудта байгуулагдаһан партизануудай хүшөө-памятнигууд һандаржа захалаа. Пригородно, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудай, «Маяк» колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ нютагуудта Совет засаг тогтоолсохын түлөө ами наһаяа үгэһэн партизануудайнгаа хүшөө-памятнигуудые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэридэ мүнгэ зөөри һомолдоггүй байһыень халагламаар.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо бэлэдхэлые үгтүүлэн, арадай депутадуудай Улаан-Үдын районно Соведэй гүйсэдком түүхэтэ газарнуудые, партизануудай хүүрнүүдые һэргээн шэнэлхэ, дайн байлдаануудай болоһон газарта баатарай үхэлөөр унаһан нютагай хүнүүдэй габьяае мүнхэлэн шэнэ памятнигуудые табиха тухай тусхай тогтоол баталан абанхай. Тиин байгша оной мартын нэгэнһээ майн нэгэн болотор түүхын болон соёлой хүшөө-памятнигуудые һэргээхэ тусхай хоёр һара соносхогдобо. Тиимэһээ нютагай, ажахы бүхэнэй эдэбхитэд тосхон нютагуудайнгаа хүшөө-памятнигуудые һэльбэн заһаха, сэбэр байлгахын, шэнэ памятнигуудые бодхоохын тулада эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Л. АНЦИФЕРОВ,
Түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй Улаан-Үдын районой отделениин харюусалгата секретарь.

СОЁЛОЙ БОЛОН ЭКОНОМИКЫН ҮДЭРНҮҮД

Нютаг нютагай һонин

Эдэ үдэрнүүдтэ Хэжэнгын районой ... хозой «Соёлой болон экономикын үдэр... рүүшын үдэр баярай оршон бай... промхозой соёлой байшанда нэгэ... Д. В. Волков үнгэрһэн жэлэй ... бан нэгэдэхи табан жэлэй гурба... зорилгонууд тухай сугларагшад... лээрнь ажалай түрүүшүүлые ё...

Эндэ сугларагшад ажахын ам... выставкэтэй танилсаа. Выставкэ... тэнэй бүтээлнүүд табигдаһан ба...

Уран һайханай хүдэлмэридэ ... та, хатар наадата, хүгжэм дуу... хүн зониие һонирхуулаа.

Хойто үдэрынь Хүртэйн леспромхозой «Соёлой болон экономикын үдэрнүүд» районой түб... жэлһэн байна.

ТООЛОН ТОДОРХОЙЛНО

Зүүн Сибириин технологическа институдта электронно-тоолон тодорхойлолгын машинанууд ехэ хэмжээнэй мэдээсэлнүүдые согсоборилдог юм. Иимэ автомат аргаар дээдэ һургуулиин хүдэлмэри хүтэлбэрилгын гурим ябуулагдана.

Нёдондо «ЕС—1022» тухэлэй электронно-тоолон тодорхойлолгын машинын ашаглагдаһанһаа хойшо энэ хүдэлмэри бүри һэргээгдэһэн байна.

Үбэлэй сессиин дүнгүүдые абаад харая. Электротехническэ, барилгын факультедүүдэй студентнэрэй тушааһан шалгалтануудай дүнгүүд ЭВМ дээрэ тоолон тодорхойлогдоо. Саашадаа студентнэртэ үгтэһэн даабаринуудай хэр дүүргэгдэдэгынь шалгагдахаар хараалагдана. Гадна «Абитуриент», «Стипенди», «Институдай хүдэлмэрилэгшэд» гэһэн программаар тоолон тодорхойлолгонууд хэгдэхэ.

Автомат аргаар хүтэлбэрилгын гурима... дэ, дэдэ... мэр... тану... ороһ... циин саг бол... дэхын, хүтэлб... дэ, ямар дээ... мартуулхагүй... нууд оролдо...

«За техни...» газет...

СОВЕТ СПОРТЫН ЭРХИМ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

ВЛАДИСЛАВ ТРЕТЬЯК ХОККЕЙ БОЛОН ӨӨР ТУХАЙДАА

«Ямар эдеэндэ дуратайбта?» —гэжэ нэгэтэ Владислав Третьягта хандаа һэн ха. «Һархяагай шүлэндэ,—гээд, ЦСКА-гай болон СССР-эй суглуулагдамал командын вратарь харюусаха зуураа, һанаа алдаад, иигэжэ нэмэбэ: — Сэхыень хэлэхэдэ, намда һархяаг түүхэ сүлөө тухашье болоногүй».

Юрэдөөл, жэл—хоёр жэлһээ Владиславай сүлөө сагынь ехэ болоходоошье магадгүй. Юушарынь юуб гэхэдэ, һаяхан СССР-эй суглуулагдамал командын Хойто Америкэ соогуур аяншалан наадаха үедэ Квебек-Сити командатай уулзаһанайнгаа һүүлээр Третьяк ехэ спорттой хахасахые баг саамжалжа байһан сагаа журналистнуудта түрүүшынхеэ хэлэһэн байна. «1984 ондо Сараево хотодо болоһон Олимпиин нааданай һүүлээр ехэ спортһоо хахасахаб»,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. Хэрбээ энэ хэлээшынь хүсэлдөө гээшэ һаань, хоккейдэ дуратайшуулай суута вратартаяа хахасаха дурагүй байһаниинь элитэ. Имагтал нэгэ хүн: тэрэнэй һамган Татьяна Третьяк энэ мэдээсэлыень дуулахадаа, хүхижэшье болохо.

Владислав 1968 ондо, 16-тайдаа ЦСКА-гай хоккейн командада уригдаа һэн. 15 жэлэй хугасаа соо Владиславай түрэлхид, удаань тэрэнэй һамган болон хүбүүниинь Шэнэ жэлэй һайндэрые тэрээнгүйгөөр угтана бшуу. Жабар үбгэн гээгдэжэ. Шэнэ жэлэй мүрысөөнүүдэй дүүрэһэнэй һүүлээр лэ тэдэнэй гэртэ хододоо айлшалан ерэдэг юм.

Владислав өөрөө шэлэһэн зам тухайдаа шаналдаггүй юм. Зүгөөр ном соогоо тэрэ хүбүүн тухайдаа иигэжэ бэшэнэ:

«Мүнөө Димка таба наһатай, гэбэшье тэрэ саашадаа хэн болохо байһан тухайдаа үшөөл бодомжолногүй. Урган ехэ болоходоо, өөрөө шиидхэнэ бэзэ. Сэхыень хэлэхэдэ, хүбүүнэйнгээ хоккейн воротагай дэргэдэ зогсохыень хүсэнэгүйб. Магад, тэрэ «хүнгэншэг» зүйл шэлэжэ болохо...»

Тэрэнэй багша—шайбатай хоккейгээр совет һургуулиин үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн, СССР-эй габьяата тренер Анатолий Владимирович Тарасов элитэ ехэ вратарь болоходонь, Владислав Третьягта туһалһан байгаа. Ехэ ерээдүйтэй вратариин образые бэдэржэ, Тарасов олон жэл соо хүдэлөө һэн. Үндэр бэетэй, бушуу түргэн хүдэлсэтэй, Третьяк гэжэ обогтой эдир хүбүүхэн Тарасовай бодомжолһондо тон тааралха байшоо. Уданшьегүй тэдэнэр хоюулан үни холынгоо һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые бэелүүлжэ захалба.

Тренертээ юун тухай хөөрэлдэһэнөө Третьяк мүнөө болотор һайн һанажа ябадаг:

—Ёһотойл вратарь юугээрээ онсо шалгардаг бэ гэжэ мэдэхэ гүш?—гэжэ Тарасов намһаа асуугаад, өөрөө харюусаа һэн: — Гүнзэгы мэдэрэлтэй байлга. Нүгөөдынгөө һанал бодолые таажа шадалга. Энээндэл ши һураха ёһотойш. Тиимэ даа, тиимэ!.. Нүгөөдүүлэйнгээ шайба сохихын урда тээ хайшань, хаагуур сохихоёо байнаб гэжэ мэдэхэ ёһотойш. Удаань доотолиго ямараар хүгжэхэб, шайба хэндэ дамжуулагдахаб, тиигээд хаанаһаа ворота руу сохилто хэгдэхэб гэжэ уридшалан тааха ёһотойш... Добтологшод тухай бүхы юумэ мэдэхэ зэргэтэйш! Мүн лэ хамгаалагшад тухай! Ямаршье хоккеистһээ үлүүгээр хоккей наадые ойлгохо ёһотойш!

—Тарасовай юун тухай бодомжолһые ойлгохонь хүшэр бэрхэшээлтэй бэшэ һэн,—гэжэ Третьяк хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. —Шайбанууд өөһэдөөл минии гарта ерэжэ ороно гэжэ һанаха гээшэ буруу. Би ямар нэгэн эди шэдитэй хүн бэшэб. Добтолгын хүгжэлтые уридшалан тааха талаар олон жэлэй турша соо олоһон дүршэл шадабаримни намда туһалдаг байна. Өөрынгөө үүргэдэ зохёохы ёһоор хандаха ёһотойш, гэжэ Анатолий Владимирович эхинһээ хойшо намда заадаг һэн. Гүрүүн бүхы юумэ толгой соогоо һайнаар бодомжолоод, һүүлээрнь лэ гарнуудаараа, хүлнүүдээрээ хүдэлхыемни тэрэ заадаг байгаа. Тарасовтай уулзаһандаа зол жаргалтайб. Намһаа вратариие һурган бэлдэхын тула тэрэ үдэрһөө үдэртэ тон тэсэмгэйгээр хүдэлдэг һэн. «Час бүхэндэ, минута бүхэндэ хододоо һуралсаха, туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханахагүй, амжалтаараа толгойгоо эрьежэ болохогүй, урагшагүйдэлгэнүүдһээ зүб тобшолнуудые хэхэ, урагшаа дабшаха хэрэгтэй!»—гэжэ Тарасов заабари үгэдэг, һургадаг байгаа.

—Ерээдүйн хоккей ямар байха ёһотойб?—гэһэн асуудалда Третьяк иимэ харюу үгэнэ: Ерээдүйдэ хоккей бури гүнзэгы ехэ удхатай болохо зэргэтэй.

Ерээдүйн хоккей тухай ондоо һанал бодол бии. Үндэр бэетэй, хүндэ шэгнүүртэй, бушуу түргэн ху... хоккейдэ ех... байна гэжэ... жэлтэдшье би... мүнөө хоёр... дэртэй, зуун... нүүртэй, хурд... дые бэдэржэ... но.

—Иимэ хөө... даньшье дуу... Третьяк хэлэ... тад ондоогс... жэшээнь, Сер... тын гүнзэгы... хүнүүдһээ ер... дулдыдаха ба...

Гүнзэгы ух... нэй гансал... ябахагүй бай... 1969 ондо... дүүргээд бай... ЦСКА-гай вете... тэй иигэжэ... гаа:

—Һуралсал... дуратаи гүш,...

—Дуратаил...—гэжэ Влади... Зүгөөр, тэрэ... мэшье бата...

—Институт... гэжэ ветеран...

—Хэрбээ өөр... зэл, жаяг жу... хэһээ гадна,... хододоо дээ... ши хэзээдэшье... боложо шада... ухаан бодол... бапаа ондоо... домжолхоео... жэл шадабар... шэлхэгүй. Ма... тадаа һурадаг... раада абаха... най хуули...

Энэ хөөрэ... нээр Третьяк... турын инстит... деленидэ ор... ролдэжэ заха... тэрэ шалгалт... гаар баряа һ... үнгэрхэдэ, ш... дэгтэйгээр и... гэбэ. Һүүлээр... политическэ... хаяа ороһон...

—Һурахань... жэ хоккейгээр... лагдамал ком... руу вратарь... го бэлэдхэлэ... эсэгдэнэ. Тиигэ... ригоо зангид... дэгби. Спорт... хүдэлмэридэ... Түүхын, педаг... фиин зохёол... даа, физическ... ехэ удха ша... улам һайнаар... тын үг зори... дэлхэй дээрэ... хан зорилгон... болоно. Манай... ческэ культур... шэнээр һалбэ... хүгжэжэ байн... дамтайгаар... сэн түгэс, гоё... хэн, бушуу тү... зоригтой, ша... шамбай сүлэ... Энэ талаар... ёһотойбди.

Дми...

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

САНЫН ХАРГЫ САРЬЯАТАЙ

Санаар урилдалгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн табан үдэрэй турша соо «Локомотив» бүлгэмэй спортын бааза дээрэ үнгэргэгдэбэ. Спортын хэдэн бүлгэмүүдэй 150 гаран санашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Эрэшүүл —15, 30 болон 50 километртэ, харин эхэнэрнүүд 5,10 болон 20 километртэ урилдаа.

Улаан-Үдын авиационно заводой физическэ культура ба спортын инструктор, СССР-эй спортын мастер Валерий Мироманов һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, эрэшүүлэй дундаһаа бүхы гурбан зайда илалта туйлаад, республикын абсолютна чемпион болобо.

«Забайкалец» гэжэ спортклубай түлөөлэгшэ Людмила Малофеева 10 болон 20 километрэй урилдаанда онсо шалгараа. Хүүгэдэй спортын 4-дэхи һургуулиин тренер Т. Н. Щербаковой һурагша, спортын мастерта кандидат Юлия Зайцева эхэнэрнүүдэй дундаһаа 5 километрэй урилдаанда түрүү һуури эзэлһэн байна.

Эрэшүүлэй дунда 4×10 километрэй эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда «Буревестник» бүлгэмэй санашад республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. «Забайкалец» гэжэ спортклуб—хоёрдохи, «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудта гараа.

Эхэнэрнүүдэй дунда 4×5 километрэй эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда мүн лэ студентнэр шалгараба. «Спартак» бүлгэмэй, «Забайкалец» гэжэ спортклубай санашад удаадахи һууринуудые эзэлһэн байгаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахада, «Буревестник» бүлгэмэй суглуулагдамал команда илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. «Забайкалец» гэжэ спорткулб—хоёрдохи, «Спартагай» санашад гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Н. КАЛАШНИКОВ,
«Буревестник» бүлгэмэй хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер.

РАЙОНОЙ ЧЕМПИОНУУД ТОДОРБО

Дүрэ булялдаалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй районно соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нэьмэл мүрысөөндэ 100 гаран эдир барилдаашад хабаадаһан байна.

Шанга тэмсэлдэ Баян-Голой суглуулагдамал команда илалта туйлажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Аргатаһаа ерэһэн айлшад—хоёрдохи, Уланай эдир спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлбэ.

Баян-Голой командаһаа Санга Будаев болон Хурамхаанһаа ерэһэн Валентин Бровкин гэгшэдэй уулзалга илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Нёдондо жэлэй республикын чемпион В. Бровкин эдэбхитэйгээр добтолбошье, нүхэртөө шүүгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлхэ баатай болоһон байха юм.

Б-М. Биликтуев (Аргата), Н. Доржиев, М. Молонов (хоюулаа Уланһаа), Д. Дамдинов, Б. Будаев, Б. Пурбуев, В. Цыренов, Б. Базаров, Э. Гулгенов, Э. Эрдынеев, С. Будаев, Ю. Эрдынеев (бултадаа Баян-Голһоо), В. Самбуев (Аргата), Н. Патрахин (Баргажанай-Адаг), О. Линхоев (Аргата) гэгшэд илажа, районой чемпионууд болоо.

Мүрысөөе хаалгын ёһолол дээрэ колхозой түрүүлэгшэ, уласхоорондын категориин судья В. Е. Гармаев Виталий Мишениндэ (Баргажанай-Адаг), Максим Молоновто, Балдан Доржиевта (Аргата) тусхай шангуудые барюулха зуураа, саашадаа эршэмтэйгээр һорилго хэжэ, барилдаанай хибэс дээрэ ехэ амжалта туйлахыень хүсэһэн байгаа.

В. ГУЛГЕНОВ,
райспорткомитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй спортын мастер.

«БАГА РАКЕТКЫН» ЭЗЭД

Эдиршүүлэй дунда столой теннисээр, республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай спортзал соо болобо. Спортын хэдэн бүлгэмүүдэй 40 гаран теннисист мүрысөөндэ хабаадалсаһан байгаа.

Республикын ниислэл хотын нэгэдэхи дунда һургуулиин 6-дахи классай һурагша Володя Буянов хүбүүдэй дундаһаа онсо шалгаржа, Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Басагад сооһоо Лена Васильева эдэбхитэй һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлбэ.

Хүбүүд болон басагадай хамтаараа наадалгада Лена Климентьева Володя Буянов хоёр онсо шалгарһан байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр гол түлэб хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшадһаа бүридүүлэгдэһэн «Буревестник» бүлгэмэй суглуулагдамал команда илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. «Спартагай» түлөөлэгшэд—2-дохи, «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд 3-дахи һууринуудые эзэлбэ.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын чемпион В. Буянов.

В. ПЛУТТЫН фото.

ОЛОН ХҮН ХАБААДАБА

Аяншалагшадай «Улаан-Үдэ» гэһэн бааза шадар соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой санаар урилдагшадай мүрысөөн һаяхан үнгэргэгдэбэ. Наратай дулаахан тэрэ үдэр 200 шахуу санашад хабаадалсажа, эрэшүүл 5 километрэй, эхэнэрнүүд 3 километрэй зайда урилдаһан байна.

Эрэшүүлэй дунда Соёлой институдай түлөөлэгшэ В. Усынин хурдан түгөөр гүйжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ. ДОСААФ-ай обкомой түлөөлэгшэ А. Шнитов хоёрдохи, КПСС-эй Железнодорожно райкомой хүдэлмэрилэгшэ В. Еманаков гурбадахи һууринуудта гараба.

Тамаралгын городской бассейнэй түлөөлэгшэ Е. Алимасова эхэнэрнүүдэй дундаһаа түрүүлээ. Аяншалагшадай «Улаан-Үдэ» баазын хүдэлмэрилэгшэ А. Прозанова хоёрдохи, М. Сухарева (городской тамаралгын бассейн) гурбадахи һууринда гараба.

Радио-дамжуулгын болон телевидениин комитедэй, «Труд» бүлгэмэй, ВЛКСМ-эй обкомой командануд тус мүрысөөндэ хабаадалсахабди гэһэн мэдүүлгэ оруулһан аад, тэдэнэй нэгэнэйньшье урилдаанда ерээгүйнь харамтай байна.

Б. ЦЫРЕНЖАПОВ.

УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАХАНЬ

МНР-эй нииcлэл хотодо үнгэргэгдэхэ уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ хабаадахаяа уран һайханай гимнастикаар СССР-эй суглуулагдамал команда Москваһаа мордобо.

—Улаан-Баатарта үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ Волградһаа Елена Томас, Омскһоо Татьяна Дручинина болон Елена Литош гэгшэд хабаадаха байна,—гэжэ делегациие хүтэлбэрилэгшэ Галима Шугурова хөөрэнэ. —Елена Томас дэлхэйн ба Советскэ Союзай чемпионка, Волгоградай физкультурын институдай студентка юм. Тэрэ манай командада эрхим һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһаараа шалгарна. Елена олон зүйлөөр тогтууритай һайнаар мүрысэдэг юм. 14 наһатай Татьяна Дручинина, 17-той Елена Литош гэгшэд эдиршүүлэй бүлэгтэ СССР-эй ба Европын чемпионадуудта шангуудта хүртэһэн байгаа. Мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, эдэмнай эдиршүүлэй дундаһаа эгээл бэлигтэй бэрхэ, ехэ ерээдүйтэй гимнастканууд болоно.

1984 ондо Лос-Анджелеста болохо Олимпиин наадануудай программада уран һайханай гимнастика оруулагдаха байна. Тиимэһээ Улаан-Баатарта болохо мүрысөөн энэ ехэ нааданай урда тээхи харалга болохол. Монголой гимнастканууднаа гадна, Болгариин, Чехословакиин, Польшын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд хабаадаха юм.

Борис ОЛЬШЕВСКИЙ,
СССР-эй спортын мастер.

(АПН).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» февралиин 26-да үнгэргэгдэһэн 9-дэхи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 3—бобслей, 7—классическа барилдаан, 8—велоспорт-трек, 26—табан зүйлэй мүрысөөн, 35—шайбатай хоккей, 46—теннис.

«36-һаа 5-ень тааха»: 10—үһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 16—мори урилдалгын спорт, 19—санын урилдаан, 24—гарай бүмбэгэ, 30—хүндэ атлетикэ.

(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай сэлмэг байха. Зүүн тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 20—25, зүүн-урда болон хойто районуудта 31 градус хүрэтэр хүйтэн байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ сэлмэг байха. Зүүн тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 6—8 градус хүйтэн байха.

МАРТЫН 3—4-нэй үдэрнүүдтэ сэлмэг байха. Саһан орохогүй. Баруун тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Хүгжэмтэ программа. 11.00—«Певец революции» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.25—Шэнэ һонин. (12.30 хүрэтэр). 16.05—Шэнэ һонин. 16.20—«Советскэ Союз соогуур»—баримтата фильмүүд.

Улаан-Үдэ. 17.20—«Дуунтай уулзалга». 18.05—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.35 —«Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар). 19.15—Киноочерк.

Москва. 19.30 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ. 19.45—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 20.30 — Ород композиторнуудай романснууд. 20.45 — «Певец революции»—уран һайханай фильм (3-дахи сери). 22.00—«Время». 22.30—«Экранай уран бэлигтэн». В. Пудовкин. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Немец хэлэн. 13.35—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Амитадай аймагай хүгжэлтэ». 14.05—«Таанадта. түрэлхид». 14.35—«Зоологи. 7-дохи класс. «Шубуудые аршалан хамгаалга». 15.00 — ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 15.30 — «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 16.10—Поэзи. 16.55—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00—Киноочерк.

Москва. 17.20—«Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 18.05 — Магнитогорскын гүрэнэй хоорой капеллэ дуулаха. 18.30—«Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Соносхолнууд. 19.40—«Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 20.00—Түймэр сараха темээр баримтата фильмүүд. 20.40—Киноочерк.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 —«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 22,00—«Время». 22.35 — «Король-Олень» — уран һайханай фильм. 24.00—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Химик» дахи үе).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурят... делам издательств полиграф... ной торговли.
Н-02323. Заказ № 51.